UNIVERZITA PALACKÉHO V OLOMOUCI

FILOZOFICKÁ FAKULTA

Historický vývoj a budoucnost peněz na našem území

Bakalářská práce

Autor: Tomáš Novotný

Vedoucí práce: prof. Ing. Richard Pospíšil, Ph.D.

Olomouc 2022

Prohlášení

Místopřísežně prohlašuji, že jsem bakalářskou práci na téma: „Historický vývoj a budoucnost peněz na našem území“ vypracoval samostatně pod odborným dohledem vedoucího bakalářské práce a uvedl jsem všechny použité podklady a literaturu.

V Olomouci dne. …….. Podpis ……

Poděkování

Touto cestou bych rád poděkoval svému vedoucímu práce, prof. Ing. Richardu Pospíšilovi. Ph.D. za jeho odborné rady, které mi byly při psaní práce nápomocné. Dále děkuji všem respondentům za vyplnění dotazníku. V neposlední řadě patří obrovské díky mé rodině, za jejich neutuchající podporu po celou dobu studia.

Obsah

Úvod 6
1. Dějiny peněz 8
1.1 Definice peněz a jejich funkce 8
1.2 Doba před mincemi 9
1.2.1 Barterové obchody 10
1.2.2 Všeobecný ekvivalent 10
1.3 První kovové mince na našem území 12
1.4 České mince 13
1.4.1 Denár 13
1.4.2 Brakteáty 16
1.4.3 Pražský groš 17
1.4.4 Tolar 20
1.4.5 Konvenční měna 22
1.4.6 Rakouské peníze 24
1.4.7 Československá měna 24
1.4.8 Koruna česká 27
2 Česká měna v současnosti 28
2.1 Ochranné prvky na bankovkách 28
2.2 Centrální banka 32
2.3 Krytí měny v současnosti 33
3. Kvantitativní analýza 34
3.1 Výsledky dotazníkového šetření 34
3.2 Shrnutí kvantitativní analýzy 45
4. Odhad budoucího vývoje peněz 47
4.1 Euro versus česká koruna 47
4.1.2 Podmínky pro přijetí eura 47
4.1.3 Pozitiva a negativa zavedení eura 48
4.1.4 Odhad zavedení eura v České republice 50
4.2 Trend v podobě bezhotovostních plateb 51
4.2.1 Výhody a nevýhody bezhotovostních peněz 52
4.2.2 Odhad zrušení hotovostních peněz 52
4.3 Trend v podobě kryptoměn 53

4.3.1 Výhody a nevýhody kryptoměn 53
4.3.2 Odhad budoucího vývoje kryptoměn 54
Závěr 55
Seznam zdrojů 57
Seznam grafů 59
Seznam obrázků 60
Seznam příloh 61

Úvod

Peníze hýbou světem. Tato známá věta poukazuje na to, jak velkou moc má na světě tento speciální druh zboží. Kumulace tohoto všeobecného ekvivalentu je velmi nevyvážená. Peníze dokáží rozřadit lidi do sociálních skupin, zapříčinit válečné konflikty. O jejich mocném vlivu diskutují již několik staletí různí myslitelé. Například anglický ekonom Sir Dennis Robertson pronesl trefnou větu: *„Ani láska neudělá z tolika lidí blázny jako hloubání nad podstatou peněz“*. (D. Robertson)

Peníze nám připadají jako samozřejmá součást života. Jsou to statky, kterými uspokojujeme své potřeby při placení za zboží, služby… Peníze tu s námi nebyly odjakživa. Podobně jako společnost i ony mají svůj historický vývoj.

Před jejich vznikem se ke směně statků používaly různé alternativy. Úplně na počátku se zboží vyměňovalo za jiné. Jednalo se o takzvaný barterový obchod (směnu). Tato naturální směna má výhodu ve své jednoduchosti. Velkým problémem je, že musíme najít vždy někoho, kdo nabízí přesně to, co požadujeme, a současně poptává výrobky nebo služby, jež nabízíme my.

Tato nepraktičnost přinutila člověka přemýšlet o směně jednoho statku za jiný pomocí statku třetího. Tento druh směny se stal základem vzniku peněz. Můžeme říci, že peníze se staly formou protihodnoty za směňované statky.

Historickým mezníkem se stala ražba mincí, což vedlo k obrovskému zjednodušení obchodování a tedy i k jeho rozvoji. Tvar, hodnota mincí se po staletí vyvíjely a měnily. A jinak tomu nebude určitě ani v budoucnu.

Cílem mé bakalářské práce je popsat historický vývoj peněz a na jeho základě odhadnout, jak se tento všeobecný ekvivalent bude dále vyvíjet v budoucnu se zaměřením na naše území.

Práci jsem rozdělil na čtyři části. V první z nich je analyzován historický vývoj peněz, které se razily a tiskly na našem území, a rozvoj nepřímé směny.

Ve druhé části své práce jsem se zaměřil na funkci peněz v dnešní době. V této kapitole jsou popsány ochranné prvky, kterými jsou dnešní bankovky chráněny proti

falšování. Dále je zodpovězena otázka, čím jsou peníze momentálně kryty a zjistíme, který orgán se stará o emisi dnešních peněz.

Ve třetí části je proveden kvantitativní výzkum, jehož otázky jsou sestaveny tak, aby mi byly nápomocné v následující kapitole.

Ve čtvrté části jsem se na základě dotazníkového šetření snažil odhadnout vývoj používání peněz v budoucnu. Věnoval jsem se aktuálním ekonomickým tématům, která souvisí s pravděpodobností přijetí eura v České republice v nejbližších letech. Dále s eventuálním zrušením hotovostních peněz a v poslední řadě s velkým trendem poslední doby, jimiž jsou kryptoměny.

1. Dějiny peněz

1.1 Definice peněz a jejich funkce

Na začátku bakalářské práce je podstatné pochopit, co pojem peníze vlastně vůbec znamená. Jedná se o odrazový můstek celé této práce. Pod tímto termínem si většina lidí zřejmě představí hotovostní, či bezhotovostní peníze, které vymění za nějaké zboží, popřípadě službu. Avšak v minulosti lidé za peníze považovali všelijaké předměty, se kterými se dalo obchodovat. V latinském jazyce slovo peníze (pecunia) vzniklo odvozením od slova pecus, což v překladu znamená dobytek. Právě ten v minulosti hojně plnil úlohu peněz. Ale zpátky k věci. Za jakým účelem peníze vznikly a jak zní jejich správná definice? Zde rozlišujeme její dva typy, a to teoretickou a empirickou.

Nejprve si odpovězme na otázku, proč peníze vznikly. *„Peníze byly zavedeny jako směnný prostředek k tomu, aby byly odstraněny potíže bezprostřední směny, při niž se těžko sejdou lidé, jejichž zboží se navzájem co do množství, kvality a požadovaného druhu“*. (Hásková, 1996, s.9)

Teoretická definice peněz nám vymezuje, co si pod tímto termínem máme představit. *„Za peníze v tom nejobecnějším vymezení lze teoreticky považovat jakékoliv aktivum, které je všeobecně přijímáno při placení za zboží a služby nebo při úhradách dluhů*.“ (Revenda, 2012, s.14)

Druhá z definic, a to konkrétně empirická nám pro změnu říká, že souhrn všech peněžních prostředků, (mince, bankovky, vklady na účtech, cenné papíry) nám předpovídají vývoj makroekonomických proměnných. To vede ke konstrukci měnových agregátů.

Když už známe obě definice, není těžké shrnout jaké funkce peníze plní. Jedná se o tři základní funkce. Jsou všeobecným prostředkem směny, jako zúčtovací jednotkou a v poslední řadě uchovávají hodnotu.

- Všeobecný prostředek směny – Tato funkce je základním stavebním kamenem pro funkce následující. Ze všech tří je bezesporu tou nejdůležitější. Díky ní nemusíme brát zřetel na dvojí shodu potřeb. To znamená, že místo toho, abychom hledali někoho, kdo bude ochoten směnit námi požadovanou věc za námi nabízenou,

jednoduše postačí si potřebnou věc směnit (koupit) za peníze. V opačném případě za peníze vyměnit (prodat). Funkce nám tedy vymezuje nákup a prodej statků.

- Zúčtovací jednotka – Zúčtovací jednotka nám pomáhá ostatní statky jako například lidskou práci ocenit v penězích. Díky tomu je možné mzdu vyčíslit. Funkce nám také umožňuje porovnávat ceny mezi sebou.
- Uchovatel hodnoty – Jak je již z názvu patrné, můžeme si část svých peněz nechat na později, jelikož si svoji nominální hodnotu uchovají i v budoucnu. Avšak reálná hodnota se nám ve skutečnosti kvůli inflaci snižuje. Přesto jsme díky této funkci schopni kumulovat své peníze, které mohou vystupovat jako jedna ze složek bohatství.

Poměrně často dochází k zaměňování dvou pojmů, které spolu jsou vzájemně propojené. Těmi jsou peníze a měna. Jelikož se v této práci budou objevovat oba termíny, je dobré si v tom udělat hned ze začátku pořádek. Definici peněz už máme za sebou. Co se tedy máme představit pod pojmem měna? Zatímco peníze se nachází všude na světě, tak měna se vyskytuje na území států. Každá země na světě má právo určit si svoji vlastní měnu. Tím pádem se jedná o národní formu peněz. Jakožto členové Evropské Unie víme, že některé měny mohou mít i nadnárodní charakter.

1.2 Doba před mincemi

Nyní je čas ponořit se do světa numismatiky. Je to věda, která se zaobírá historickým vývojem kovových mincí. Naproti tomu věda, která zkoumá vývoj papírových peněz, se nazývá notafilie.

Stejně jako se postupem času vyvíjela lidská společnost, rozkvétaly i aspekty s ní spojené. Jinak tomu nebylo ani s obchodem. V počátcích byli lidé nuceni si potřebné věci sami obstarávat, nebo vyrábět. *„Dokud ve společnosti neexistovala dělba práce, každý vytvářel takové statky, které potřeboval pouze pro sebe. Nikdo nepotřeboval statky od někoho jiného, veškeré živobytí si zajišťoval vlastními silami – takovému typu ekonomiky říkáme Robinsonovská ekonomika.“* (Černohorský a Teplý, 2011, s. 31) Dělba práce se tedy stala významným milníkem pro počátek obchodování. Každý člověk se začal soustředit na činnost, která mu šla nejlépe. Nejprve tento systém fungoval na základě rozdělování. Postupem času začali lidé mezi sebou své výrobky

vyměňovat, odborně řečeno směňovat. Zde nastává zrod prvního obchodu vůbec. Nastává etapa barterových obchodů

1.2.1 Barterové obchody

Pro barterové obchody se také často používá výraz naturální směna. Je také považován za první způsob obchodování vůbec. Jednalo se o přímou směnu zboží, popřípadě služby za jiný druh zboží, nebo služby. Tento typ obchodování vydržel mezi našimi předky po určité období.

Čím více se společnost začala vyvíjet, tím více si předkové začali uvědomovat nevýhody barterových obchodů. Velkou nevýhodou bylo, že obchodník musel najít partnera, který bude mít zájem o jeho zboží a osobu, která disponuje předmětem, o který má zájem on sám. Mohlo se stát, že člověk musel provést několik směnných transakcí aby vůbec dostal požadované zboží. Takový proces se jevil jako velmi zdlouhavý. Dalším velkým problémem byla nedělitelnost zboží. Domluvit se s obchodním partnerem na optimálním množství zboží bylo opět velmi problematické. Bylo potřeba najít řešení. Tím se později stal všeobecný ekvivalent. Ten barterové obchody nevystrnadil ze světa úplně. Dokonce ještě dnes se s tímto typem obchodování můžeme setkat.

1.2.2 Všeobecný ekvivalent

Všeobecný ekvivalent už můžeme považovat za jistý druh peněz. Také se jako synonymum používá termín zbožové peníze. Jiří Vandas popisuje, že naši předkové všeobecný ekvivalent vnímali jako jisté druhy zboží, které se daly nabízet jako protihodnota za jakékoliv jiné zboží, to zároveň muselo disponovat takovým předpokladem, že jej protistrana neodmítne. (Vandas, 1994, s.8) Z logiky věci se jednalo o statky, které byly využitelné pro většinu lidí. Typickým příkladem takového prostředku směny byl dobytek.

Pro každou oblast byly typické jiné druhy zbožových peněz. Na našem území se velmi často obchodovalo s plátnem, či plátěnými šátky. V Číně zase pro změnu byly v trendu mušle, v Severní Americe kakaové boby.

Avšak i tento druh obchodu se postupem času začal jevit jako problematický. Zbožové peníze bylo třeba dělit a ne u všech to bylo možné. Hlavním problémem se

stalo skladování a přenášení. Například již zmíněný dobytek nebylo úplně praktické přenášet na smluvené místo obchodu. Stejně tak některé předměty, především potraviny bylo možné skladovat jen určitou spotřební dobu. Lidé opět začali hledat řešení, které by jim obchod usnadnilo.

Bylo zapotřebí najít k obchodování takový předmět, který by odstranil hlavní nežádoucí okolnosti, se kterými se lidé setkávali již od Barterových obchodů. Pojďme si tedy shrnout ty hlavní. Je nutné najít předmět, který budou lidé při obchodování ochotně přijímat. Dále je potřeba najít takovou věc, která bude snadno dělitelná. V neposlední řadě by se mělo jednat o předmět, jenž se bude snadno přenášet a bude trvanlivý, čili se časem jeho hodnota nějak dramaticky nezmění. Napadá vás řešení, které by tyto nevýhody odstranilo? Naše předky napadlo. Tím řešením se staly drahé kovy, které se tak staly nejvhodnějším všeobecným ekvivalentem na trhu.

Nejoblíbenějšími a zároveň nejhodnotnějšími drahými kovy byly v minulosti, stejně jako dnes, zlato a stříbro. Obchodovalo se však také například s bronzem, či železem. Drahé kovy splňovaly všechny potřebné aspekty, ať už se jednalo o trvanlivost, nebo snadnou mobilitu. S dělitelností byl stále trochu problém. Ten se ale dal překonat například přetavením. Přestože už zde můžeme spatřit elementární rysy minci, stále se jedná o takzvaná předmincovní platidla. Vzácné kovy se formovaly podle oblastí do různých tvarů a podob. Podle archeologických nálezů můžeme říci, že oblíbeným platidlem na tehdejším území Velkomoravské říše byly kromě plátna také hřivny. Teď se možná leckdo zarazí. Vždyť hřivnou se přeci platí na Ukrajině. Za hřivnu se ovšem také považuje staré kovové platidlo, které má tvar náhrdelníku. Nejčastěji se vyráběly s bronzu, nebo železa. Jejich nálezy jsou četné po celém našem území. (Vorel, 2004, s. 9) Později se z kovu začaly vyrábět slitky. Aby bylo zřetelné, že kus kovu není nějak ošizen, ale že je opravdu kvalitní, přidávala se k němu značka. *„Už vám svítá? Ano, ocitli jsme se na samém kraji historie mincí. Už stačila jenom maličkost – autorita dostatečně silná k tomu, aby prosadila ochranu příslušného slitku, jeho označení a váhy, a dále, aby prosadila na určitém území jednotný systém takových slitků. Tou autoritou byl stát.“* (Vandas, 1994, s. 9)

1.3 První kovové mince na našem území

Vývoj peněz, který jsem shrnul v předešlých kapitolách, trval po tisíce let. Odehrál se postupně na několika místech světa. Proto je těžké říct, kterému státu patří pomyslný nejvyšší stupínek. První mince vynalezli Číňané již tisíc let před Kristem. Jejich mince však ještě plně neodpovídaly těm, na které jsme zvyklí. Nezávisle na Číně se vynález mincí uskutečnil v dalších dvou zemích. Těmi byly Peršané a Řekové. Mince zde sice byly objeveny později, jelikož se jim to ale povedlo bez čínského přičinění, bylo by nespravedlivé jim prvenství také nepřičíst. (Vandas, 1994, s. 9)

Z geografického hlediska k nám z těchto tří států mají nejblíže Řekové. Vzhledem k jejich tehdejší rozpínavosti na starém kontinentu se jejich mince pohybovaly i na našem území. Velkou zásluhu na tom měl keltský kmen Bójů. Ti zde nalezli útočiště ve čtvrtém století, před našim letopočtem. Údajně se jednalo o udatné bojovníky, ze kterých šel strach. Díky svému bojovému umění si je Řekové často najímali jako žoldnéře. Za jejich služby jim vypláceli odměnu ve zlatých mincích. Keltové, kteří v té době obchodovali pomoci barterových obchodů, si nový druh placení velmi oblíbili. Netrvalo dlouho a myšlenka vyrábět si své vlastní peníze byla na světě. Ražba keltských mincí na našem území započala ve druhém století před Kristem. Jejich předlohou se stala základní měnová jednotka makedonské měnové soustavy, neboli zlatý statér. (Hásková, 1996, s.18) Jednalo se převážně o zlaté peníze. Našly se však i mince stříbrné, které se od nich diferenciovaly vlastním znakem. Toto platidlo je v našich končinách známé pod lidovým názvem duhovka. Tento název vznikl podle lidové pověsti. Keltové své poklady před nebezpečím schovávali pod zemí. Ty, na které zapomněli, byly později vyplavovány při mohutných deštích. Lidé v nich díky jejich lesku spatřovali paralelu s duhou. Keltské peníze byly raženy v několika nominálních hodnotách. Jejich základní jednotkou byl jeden statér. Po vytlačení Keltů z našeho území v pátém století se vcelku logicky společně s nimi vytratily i jejich mince. (Česká mincovna, 2022)

Od prvního století našeho letopočtu se na území střední Evropy začaly objevovat římské mince. Jinak tomu nebylo ani v našich končinách. Postupem času se zde objevovaly různé typy římských platidel. Jednalo se například o solidius, sestercius, či denár. Právě Tyto a další mince se zde objevovaly až do rozpadu mocné říše, čili do pátého století. Hásková popisuje, že po rozpadu říše u nás nastává pro mince na pár

století hluché období. Znalci dějepisu vědí, že následovalo osídlování našeho území Slovany, kteří byli poměrně chudí a zaměřovali se na zemědělství, proto mince k obchodování prozatím nepoužívali. (Háková, 1996, s. 25) Lze tedy předpokládat, že obchodovali na základě nižšího stupně. Zde je potřeba se retrospektivně vrátit k již zmiňovaným hřivnám, nebo plátnu.

1.4 České mince

Mincovnictví jako takové vzniklo v českých zemích o mnoho později, než tomu bylo v okolních mocných říších. Ostatní mocnosti razily své první mince, již dlouho dobu před námi. Bylo to dáno tím, že naše území postupně okupovalo hned několik národů. Slované ještě neměli tak vyspělé ekonomicko-sociální myšlení, tudíž ražbu vlastních mincí nepovažovali za nezbytně nutnou. Na vznik mincovnictví jsme si tak museli počkat až do druhé poloviny desátého století. Začátky tohoto oboru u nás souvisí jednak s hospodářským a také společenským vzestupem Českých zemí. Za tento rozkvět vděčíme Přemyslovcům, kteří převzali české země pod své otěže. Za hnací motor pro začátek ražby mincí, je považován dálkový obchod. Vandas poukazuje na mincovní nálezy bavorských denárů, jež měly velký vliv na našem území. Právě ty se tak staly předlouhou pro první českou minci. (Vandas, 1994, s. 41)

Autoři se ve svých odborných numismatických knihách nedokáží zcela jasně shodnout na přesném roce jejího vzniku ani knížeti, jenž za první ražbou stál. Někteří badatelé zastávají myšlenku, že prvními českými denáry byly takzvané svatováclavské denáry, které se podařilo dochovat. Zde však převládá názor, že tyto mince byly raženy u našich sousedů v Polsku. Měly vzniknout jako projev úcty ke svatému Václavovi. Jako nejvíce pravděpodobný začátek ražby u nás se jeví období konce vlády Boleslava I, který vládnul pravděpodobně do roku 972. K rozsáhlé ražbě mincí však dochází až za vlády jeho syna, Boleslava II. Právě jména těchto dvou panovníků jsou nejčastěji spojována se vznikem mincovnictví v Čechách nejčastěji.

1.4.1 Denár

Naší první historicky raženou mincí se stal denár, který mnohé převzal mnohé z již existujících zahraničních platidel. Už jeho název je odvozen od staré římské mince zvané denarius, jež se razila před tisíci lety. Jednalo se o stříbrnou minci, která vznikla po vzoru již zmiňovaných bavorských denárů. Na minci se nejčastěji objevovaly

elementární motivy, které byly často spjaty s křesťanstvím. Dále se na nich objevovalo latinské jméno panovníka s titulem DUX. Tento titul v latinském jazyce znamenal titul panovníka. V poslední řadě se na minci nacházel název města, ve kterém byla ražena.

Obrázek číslo 1: Denár

Zdroj: Poklady pod námi. (2013, prosinec, 12). České a moravské mince - Denáry. *Poklady pod námi.* [cit. 2022-02-21] Dostupné z: http://pokladypodnami.cz/ceske-a-moravske-mince-denary/

Pro demonstraci výše uvedeného popisu jsem se zaměřil na přiložený obrázek č.1. Jako symbol se na ní objevuje poměrně častý motiv ruky, jež má symbolizovat ruku boží. Na druhé straně můžeme spatřit další křesťanské téma, kterým je chrám. Nápis BOLEZLAV DUX, nám dokazuje, že mince byla ražena za vlády Boleslava I. Z druhé strany mince zase můžeme poznat město, ve kterém byl tento denár ražen. Díky nápisu PRAGACIL víme, že se jednalo o Prahu.

Denár z počátku nesloužil pro potřeby běžných lidí. Jeho primárním účelem bylo obchodování se zahraničím, nejčastěji s Bavorskem nebo Polskem. Další velký přínos byl ryze politického směru. Mince sloužila jako důkaz moci a zároveň měla potvrzovat naprostou suverenitu Přemyslovců v Českých zemích. (Hásková, 1996, s. 31)

První naše denáry byly raženy z takzvané karolinské libry, jež vážila 408 gramů. Z ní bylo raženo 240 denárů o přibližné váze 1,4 gramů. Průměr mince byl 240 milimetrů. Tento typ je nazýván jako denár velkého střížku a byl ražen zhruba po jedno století. (Vandas, 1994, s. 77) Později se ražba denáru rozšířila také na Moravu. Tímto milníkem nám vzniká dělení mince na Český a Moravský denár. Díky spisům arabského cestovatele Ibráhíma ibn Ja'kúba, který navštívil tou dobou české země, si můžeme udělat představu, co se na trhu dalo koupit za jeden denár. „*Prodává se tam za jeden kírát (denár) tolik pšenice, že vystačí člověku na měsíc, a za tutéž cenu tolik ječmene, kolik vystačí jezdci na 40 dní a dále za tento jeden kírát deset slepic.*“ (Vorel, 2004, s.12)

Úspěšné používání této mince ale musela jednoho dne skončit. Stejně jako je tomu nyní, hodnota měny daného státu přímo souvisí s ekonomickými podmínkami, které v zemi panují. Situace v českých zemích v polovině jedenáctého století už nebyla tak růžová, jako tomu bylo před sto lety. Výrazně se snížil obchod se zahraničím, což souvisí s tím, že rod Přemyslovců už nebyl tak mocný jako tomu bylo dříve a okolní státy tou dobou byly v rozkvětu. Kvůli masivnímu úbytku obchodu se zahraničím bylo potřeba rozšířit vnitřní trh a tudíž dostat do oběhu více peněz. To vše mělo za následek devalvaci naší první mince. Tento problém bylo potřeba nějakým způsobem řešit. Knížata tak postupně snižovala obsah stříbra v minci, díky tomu profitovali. Celá tato krize nakonec vyeskalovala k první měnové reformě na našem území. Zasloužil se o ní kníže Břetislav I. okolo roku 1050. Měnová reforma spočívala v zavedení menších typů denárů. Zavedena byla také nová měnová jednotka. Tou byla hřivna, jež má svůj původ ve skandinávské marce o hmotnosti asi dvě stě deset gramů. Místo denárů velkého střížku se začaly razit denáry střížku malého. Jejich průměr činil šestnáct milimetrů. Hmotnost mince byla jeden gram. Nově zavedená hřivna se rovnala dvěma stům denárům. (Hásková, 1996, s. 34) Reforma zavedená Břetislavem I. nepříznivé situaci v zemi částečně pomohla a jeho následovníci se jeho revoluci v českém mincovnictví drželi. Bohužel si ani oni neodpustili úmyslné klamání svých poddaných postupným snižováním drahého kovu v minci. Z jedné hřivny tak namísto dvou set mincí razí až dvě stě dvacet mincí. Další knížata se k tomuto trendu přidávala a počet mincí ražený z jedné hřivny ještě navýšila. Zatímco prostí lidé neměli moc šancí zjistit, že mince, kterou dostali, je méně cenná, než by měla být, knížecí truhla s penězi to naopak poznala. Podle slov Boleslava II se tak dopouštěli krádeže *„Zajisté žádná pohroma, žádný mor a hromadné umírání, ani kdyby nepřátelé celou zemi loupením a pálením pustošili, tolik by neuškodily lidu božímu jako časté měnění a podvodné horšení mince.“* (Vorel, 2004, s. 8) Samozřejmě z těchto slov můžeme vycítit hyperbolu, nicméně reálný základ opravdu mají. S čím dál tím větším znehodnocováním mince se zhoršoval hospodářského života v našich zemích. Obchodníci odmítali tyto nekvalitní mince přijímat. Situace nakonec začala být neúnosná a vyžadovala řešení. Tím mohlo být jedině ražení nové mince.

1.4.2 Brakteáty

Obrázek číslo 2: Brakteáty

Zdroj: Poklady pod námi. (2015, duben, 4). České a moravské mince - Brakteáty. *Poklady pod námi.* [cit. 2022-02-24] Dostupné z: http://pokladypodnami.cz/ceske-a-moravske-mince-brakteaty/

Ve třináctém století v našich končinách vznikají nová města, rozvíjí se obchod. Na trh se dostávají doposud nevídané druhy zboží. Tou dobou zde pobývá i řada zahraničních obchodníků, což znamená příliv zahraničních mincí. Všechny tyto aspekty se začínají projevovat v našem tehdejším peněžním systému. Ze slavného stříbrného denáru se mezitím po neustálém zhoršování jakosti stala spíše chudá měděná mince. V Čechách tou dobou vládl kníže Přemysl Otakar I, který se do našich dějin zapsal tučným písmem nejen díky získání Zlaté buly sicilské, ale také tím, že ve snaze zvrátit úpadek zavádí novou minci. Tou se stal takzvaný brakteát. (V dobových pramenech se tato mince stále uvádí jako denár, název brakteát vznikl až o několik století později). Z výše přiloženého obrázku č. 2 můžeme vidět, že oproti původnímu denáru se jedná o mnohem jednodušší, dalo by se říci, až primitivní minci. K jeho ražení dochází nejspíš kolem roku 1210.

Český stát se novou mincí opět inspiroval v zahraničí. Předlouhou byly brakteáty ražené v německé Míšni z kvalitního stříbra. Jednalo se pouze o jednostrannou minci, připočteme-li k tomu její tenkost, máme možnost razit jediným úderem kladivu hned několik mincí najednou, což značně usnadnilo ražbu. Díky její jednoduchosti bylo velmi obtížné minci padělat. Všechny tyto výhody společně se silným přílivem brakteátů do naší země měly za následek, že český král, Přemysl Otakar

I. přestal definitivně razit denáry a započala ražba brakteátů. (Petráň, 1996, s.46) Lze předpokládat, že mince je ovlivněna takzvanou německou východní kolonizací, která probíhala na našem území. Toto osidlování doposud neobydlených oblastí má za dopad příliv německých brakteátů, které se tak stanou vzorem pro knížete Přemysla Otakara I.

Naše první brakteáty měly stejně jako ty míšenské průměr okolo čtyřiceti milimetrů a vážily jeden gram. Mince se mezi sebou lišily svým motivem. Na českých se většinou objevoval motiv korunovaného krále. Těmto mincím se říkalo velké brakteáty. K další podstatné změně došlo hned za vlády dalšího knížete Přemysla Otakara II. Velké brakteáty byly nahrazeny středními (třicet milimetrů v průměru) a malými (dvacet milimetrů v průměru). (Hásková, 1996, s. 42) Oproti denárům se na nich nevyskytovalo jméno panovníka ani označení mincovny. Díky tomu jsou označovány jako mince němé. Kromě obrazu panovníka se na brakteátech objevují i jiné motivy. Tím nejzajímavějším je bezesporu použití dvouocasého lva, jakožto nového státního znaku, který na něm přetrvává dodnes.

Tato brakteátová doba, kterou jsem výše shrnul, u nás trvala necelých sto let. Pravděpodobně od roku 1210 do roku 1300. Jelikož brakteáty byly uváděny jako denáry, celé období od ražby naší první mince do konce ražby brakteátu se nazývá Denárové období, které trvalo přes tři století. Důvodů, proč se brakteáty přestaly razit, je několik. Za nejvážnější tragickou událost považuji smrt Přemysla Otakara II. v bitvě na Moravském poli. Jeho smrtí končí stabilní období na našem území a nastává úpadek. Mince tak přestala stačit ekonomickým potřebám naší země. Kvůli jejímu častému zmenšování navíc ztrácela na hodnotě. Zapotřebí tak byla další měnová reforma.

1.4.3 Pražský groš

Než začnu rozebírat tuto významnou minci, považuji za důležité zmínit město, které je s tímto platidlem nerozlučně spjato. Není náhoda, že vznik toho města se shoduje i s ražením prvních grošů. Všechno to začalo nalezením závratně bohatých ložisek stříbra. Tou dobou se na neobydleném území nacházel klášter. Podle jedné pověsti za objevení bohatých ložisek stojí právě mnich ze zmíněného kláštera. „*Podle této pověsti, zaznamenané však písemně až v pozdější době, našel jeden ze sedleckých mnichů při procházce v okolí kláštera žilky ryzího stříbra ve tvaru větévky. Stříbro hned běžel ukázat opatovi, ale aby ono místo znovu našel, zanechal u skály svou mnišskou*

kutnu. Nalezišti pak prý říkaly „Kutna“ a hornickému městu, které na oné hoře pak rychle vyrostlo, „Kutná Hora“.“ (Vorel, 2004, s. 30) Ano, tím městem, o kterém se chci zmínit je Kutná Hora. Jak je v pověsti popsáno, tak bylo město založeno jako důsledek objevu nalezišť. Naše země se tak náhle stala jednou z nejbohatších zemí Evropy. Aby svoje bohatství mohla deklarovat před ostatními mocnostmi, bylo zapotřebí vzniku nové reprezentativní mince. S čistým svědomím můžu říci, že skomírající brakteát takovými atributy neoplýval.

Vše se odehrává v době vlády Václava II., který na danou situaci zareagoval další měnovou reformou. Všechny odborné numismatické publikace se shodují, že nastala v roce 1300. Na samém sklonku třináctého století český král povolal do Čech skupinu italských obchodníků, kteří patřili ke špičce ve svém oboru. Tito odborníci měli Václavu II. pomoci zrealizovat jeho vizi. Tou bylo vytvoření „věčné mince“, která neměla měnit nic na své podobě, váze ani hodnotě. Mělo se jednat o minci, která nebude mít pouze velký lokální význam, ale stane se z ní celoevropský fenomén. Věčná mince bezesporu zní jako skvělá myšlenka, ale domnívám se, že bohužel trošku naivní. Věčná se však z části opravdu stala. Jedná se o nejvýznamnější a nejslavnější minci, která byla u nás kdy emitována. Dokonce i úplní laici v oboru numismatiky vědí, že se u nás v minulosti pražským grošem platilo.

Obrázek číslo 3: Pražský groš

Zdroj: Česká numismatika. (2022, únor, 4) Zlaté mince. *Česká numismatika.* [cit. 2022-02-27] Dostupné z: https://www.ceska-numismatika.cz/repliky-historickych-minci/prazsky-gros/prazsky-gros-10-dukat-ag-patina.html?gclid=CjwKCAiAg6yRBhBNEiwAeVyL0Ah-LnGPJLnaWULZyWFuPZBYfDr4azvP1qFQ_oPSGdNG5vdFdAoQFBoCvmEQAvD_BwE

Podle přiloženého obrázku číslo tři můžeme posoudit, co bylo na minci tak zvláštního. Oproti brakteátům se jedná o precizně zdobenou minci, která se svojí vizáží lehce vrací zpátky k denárům. Oproti předchozím mincím měla na svém rubu i líci neměnný obraz. Na lícní straně se objevoval obraz královské koruny. Rub mince byl pro

změnu zdoben českým dvouocasým lvem. Na lícní straně se objevoval latinský nápis „DEI GRATIA REX BOEMIE“. Text v překladu znamená „z boží milosti král český“. V menším kruhu býval uveden král, za jehož vlády se mince razila. V tomto deklarovaném případě se jedná o Václava II. Na druhé straně mince byl nápis „GROSSI PRAGENSES“. V překladu „Groše pražské“.

Asi nikoho nepřekvapí, že při vzniku mince jsme se i do třetice inspirovali v zahraničí. Tentokráte to pro změnu bylo ve Francii. První ražené groše vážily čtyři gramy, což je oproti hmotnosti brakteátů poměrně velký rozdíl. I na této váze můžeme demonstrovat, jak byla mince kvalitní. Její obsah byl téměř celý tvořen drahým kovem, jednalo se tedy o kurantní minci. Výše zmíněné město Kutná Hora nesloužilo pouze k masivní těžbě stříbra a k zásobování mincoven. Václav II. se rozhodl veškerou ražbu groše přesunout právě do nově vzniklého města. Stříbro se tak díky tomu nemuselo nikam převážet. Všechny ostatní mincovny, kterých bylo podle starých pramenů pravděpodobně sedmnáct, byly zrušeny. S trochou nadsázky bychom mohli říci, že této minci by více slušel název „kutnohorský groš“. Jen pro zajímavost, je doložené, že v Kutné Hoře se ve třináctém století ročně vytěžilo okolo neuvěřitelných dvaceti tun stříbra ročně. Potenciál pro věčnou minci je tedy obrovský. Okolní státy se ražbou groše inspirují a začínají je také razit.

I do třetice můžeme říci, že úpadek další mince souvisí s okolnostmi, jež se na našem území odehrály. V první polovině patnáctého století u nás vypukly husitské války. Ty měly na české mincovnictví velmi negativní vliv. Mince se začaly razit provizorními způsoby a z nekvalitního materiálu. Na poměrně dlouhou dobu byla jejich ražba dokonce pozastavena úplně. Později se znovu obnovila, ale dřívější slávu pražského groše už se oživit nepovedlo. (Vandas, 1994, s. 80) I přesto u nás pražský groš emitoval až do šestnáctého století. Přání Václava II. o věčné minci bylo definitivně ukončeno v roce 1647, kdy se mince přestala razit. Hlavním důvodem pro konec ražby bylo zavedení nové mince.

Za velký problém předchozích platidel považuji absenci nominálně menších mincí. Denár ani brakteát žádnou takovou neměly. Pro lidi z nižších vrstev to znamenalo velký problém, protože se k těmto cenným mincím dostávali jen stěží. Jestliže si na trhu chtěli pořídit pouze levný statek, platit za něj v denárech, či brakteátech by bylo nelogické. Z logiky věci se na trzích v takových případech stále

musel používat barterový obchod, či komoditní peníze. Součástí reformy Václava II. však bylo zrušení možnosti platit drahým kovem. To pro mnoho lidí znamenalo značný problém. Navíc jak už jsem zmínil, pražský groš vážil až čtyři gramy a byl téměř celý z drahého kovu, jeho cena na trzích tak byla ještě větší. Právě tohle byl ten pravý čas pro změnu zavést drobné mince.

Ty přišly takřka společně s ražbou groše. Touto drobnější mincí se stal parvus. Z počátku měl jeden groš cenu dvanácti parvů. Avšak tyto drobné mince poměrně rychle ztrácely na jakosti. Postupem času se cena groše vyšplhala až na osmnáct parvů. Neustálým snižováním hodnoty nastala první inflace na našem území. Obyvatelé byly z této situace natolik rozzuření, že došlo k několika povstáním. Reakcí na to, byla zavedena ražba duté mince, jejichž náklady na výrobu byly podstatně menší. (Hásková, 1996, s. 53) Za éru pražského groše se vystřídalo několik druhů drobných mincí.

1.4.4 Tolar

Nová mince byla i tentokrát zavedena kvůli novým ekonomickým požadavkům na trhu, které souvisely se zámořskými objevy. Na trh se dostávají nové luxusní věci. Obchodníci své statky na trzích nechtěli prodávat lacino a proto bylo zapotřebí vytvořit plnohodnotnou minci, která bude na trhu přijata. Tehdejší Evropa trpěla nedostatečným počtem nalezišť zlata. To mělo za následek nedostatek zlatých mincí v oběhu. Bylo zapotřebí vymyslet velkou stříbrnou minci, jež by se svojí hodnotou vyrovnala mincí zlaté.

Stejně jako tomu bylo u pražského groše, tak i tentokrát předcházel vzniku nové mince nález bohatých ložisek stříbra. Ty byly nalezeny na území Krušných hor. Díky tomu vznikla v Jáchymově nová mincovna. V ní zahájila hrabata Šlikové okolo roku 1519 ražbu nových mincí. Tato mince, která později dostala název tolar, se stala první úspěšnou „hrubou mincí“ v Evropě. Hrubá mince se jí říkalo proto, že vážila skoro třicet gramů. (Vandas, 1994, s. 82) Název pro tuto minci vznikl po letech odvozením od německého slova Joachimsthaler, což v překladu znamená Jáchymův důl.

Obrázek číslo 4: Tolar

Zdroj: Petr Vorel. Od tolaru k dolaru. *Vesmír*. [cit. 2022-03-02] Dostupné z: https://vesmir.cz/cz/casopis/archiv-casopisu/2020/cislo-2/od-tolaru-k-dolaru.html

Na obrázku číslo čtyři, vidíme první typ tolarů, který se v Jáchymově razil. Tomuto prvnímu typu se přezdívalo jáchymovský tolar. Ten se razil v letech 1519 až do roku 1528. Na lícní straně se nachází postava svatého Jáchyma, jenž ve své pravici svírá erb rodu Šliků. V opisu mince se stejně jako u přechozích nachází latinský nápis. Zde se jedná o zkratky slov. V překladu do češtiny nápis znamená: Mince pánů Šliků, Štěpána a bratří, hrabat z Bassana. Na rubu se i tentokrát setkáváme s českým znakem dvouocasého lva. Opis mince znázorňuje krále, za jehož vlády k ražbě docházelo. Zde se jedná o Ludvíka I. Doslovný překlad na zadní straně mince zní: Ludvík první z Boží milosti král Český.

Důležitý historický milník pro naše území nastává v roce 1526. V bitvě u Moháče byl zabit český král Ludvík Jagellonský. Volné místo na českém trůně převzali Habsburkové. Touto událostí nastává pro české mincovnictví revoluce. Známý německý šlechtický rod měl pod svojí taktovkou několik států. Od tohoto okamžiku musíme, na náš mincovní systém nahlížet více z globálního hlediska než dříve. Římskoněmecký král Ferdinand I., který vládnul i na našem území, se postaral o měnové sjednocení všech zemí, které spadaly pod nadvládu Habsburků. To znamená, že mince ve všech těchto státech měly být raženy jednotně. U nás k ustavení tohoto mincovního ediktu dochází v roce 1561. Od té doby u nás všechny mincovny razí mince podle takzvané zlatníkové reformy. Jednalo se o mince zvané zlatníky, dělící se na krejcary. Systém zavedený Ferdinandem I. však v Čechách naráží na tvrdý odpor. Pod nátlakem českých stavů tak v roce 1573 dochází k návratu k tolarovému systému. Jeho součástí byly nominálně menší mince bílý a malý groš. Cenu jednoho tolaru činilo třicet

bílých grošů. Malý groš byl polovinou groše bílého. To znamená, že hodnota tolaru byla šedesát malých grošů. (Richtera, 2022)

Tolarové období je známé tím, že na našem území nastává první státní bankrot v našich dějinách. Hlavním důvodem byla probíhající třiceti letá válka. Ta zapříčinila hospodářský úpadek a vysoké výdaje na budování armády. Tuto situaci se panovník Ferdinad II. pokusil řešit uzavřením dohody s mincovním konsorciem. To dostalo díky peněžní půjčce právo ražby v našich mincovnách. Konscorium se chytlo příležitosti si finančně polepšit ražením značně ošizených mincí. V moderní době bychom mohli říci, že se jednalo o masivní vytunelování spáchané na českém státu. To vše mělo za následek snížení hodnoty peněz o téměř devadesát procent. Po bankrotu, který bývá mnohdy označován také jako kalada, dochází k obnovení ražby plnohodnotného tolaru. Za konec tolarového období je nejčastěji uváděn rok 1750. Je důležité zmínit, že jeho konec ještě neznamená konec ražby této mince.

1.4.5 Konvenční měna

S konvenční měnou jsou spjaté nové státní pořádky, jež se u nás odehrály. Poprvé a naposledy českým zemím vládne žena. Touto jedinou českou královnou byla Marie Terezie, jež je svými přínosy tučným písmem zapsána do učebnic dějepisu. Významnou roli sehrála i co se týče českého mincovnictví. V roce 1750 zavádí měnovou reformu, která spočívala v novém váhovém základu pro ražbu mincí. Deset tolarů se nově rovnalo dvaceti zlatým. Totožný měnový systém později zavádí i Bavorsko. „ *Dne 21. Září 1753 princip nové měnové „konvence“ přijalo sousední Bavorsko. Od té doby hovoříme o konvenční měně. K oblasti působnosti konvenční měny v následujících letech přistupovaly i další země, takže ve střední Evropě v průběhu 18. Století vznikala poměrně rozsáhla oblast, v níž bylo možné bez podstatných omezení platit mincemi konvenční měny, ať už byl jejich vydavatelem kdokoliv ze zúčastněných.“* (Vorel, 2004, s. 282) Marii Terezii se zavedením konvenční měny zopakovala snažení Ferdinanda I., který se taktéž pokusil o jednotný mincovní systém na habsburském území. Můžeme s jistotou říci, že Marie Terezie byla v tomto ohledu o poznání úspěšnější.

Mince, které tvořily tehdejší peněžní systém, byly dukáty (zlaté), tolary, krejcary, grešle a feniky. V mých očích, muselo být tehdejší přepočítávání mezi

mincemi velmi strastiplné. „*Razily se tolary, zlaté (dva na tolar), půltolary a čtvrttolary. Tolar měl 120 krejcarů – zlatý 60 krejcarů. Dále existovaly: dvacetikrejcary, desetikrejcary, sedmnáctikrejcary (původně patnáctikrejcary), sedmikrejcary (původně šestikrejcary), tříkrejcary (malé groše), grešle (tj. 1/3 krejcaru), půlkrejcary (troníky) a peníze (vídeňské feniky – ¼ krejcaru).*“ (Spáčil, 1974, s. 85) Situace na trzích, tak kvůli těmto počtům musela být leckdy velmi zajímavá.

Ještě za vlády Marie Terezii dochází k velmi významným událostem. První z nich bylo, že se v roce 1762 se poprvé na našem území začaly používat papírové peníze. Papírovými platidly se staly bankocetle. Oproti ostatním státům se k nám papírové peníze dostaly poměrně později. Například ve Švédsku emitovaly již v roce 1661. Zde byla také v roce 1668 zřízena první centrální banka – Sveriges Riksbank. U nás se první centrální bankou stala Privilegovaná Rakouská národní banka, která měla výsadní právo bankocetle emitovat. Druhou významnou událostí bylo zavedení kreditních peněz, které měly za následek přímo stanovenou nominální hodnotu. Vyráběly se většinou z mědi, takže jejich vnitřní hodnota nebyla nikterak vysoká. Díky těmto událostem se ekonomická situace v zemi stabilizovala. (Hásková, 1996, s. 81)

Vypuknutí dalšího válečného konfliktu v Evropě však opět způsobilo finanční úpadek našemu státu. Stříbrné mince v oběhu byly nahrazeny bankocetlemi. Tento velký nepoměr mezi dvěma platidly způsobil vyhlášení státního bankrotu. Cena bankocetlí i měděných mincí byla snížena na pětinu. Situace v zemi tak nebyla příliš veselá, kvůli bankrotu mnoho lidí přišlo o svůj majetek. Finanční situace v zemi se začala pomalu stabilizovat až po skončení vleklých válek. (Hásková, 1996, s. 84-86)

Co se týče finančního rozvoje konvenční měny, která u nás trvala sto let, označil bych tuto éru za dobu revoluční. Můžeme zde vidět jakýsi základ moderního mincovnictví. Mince se začaly stále více a více razit z levného kovu a poprvé se na scéně objevují papírové peníze a společně s nimi centrální banky. Navíc byl podruhé v našich dějinách kvůli válečnému konfliktu vyhlášen státní bankrot. Dalším důležitým mezníkem bylo zrušení Pražské mincovny, čímž končí období českého mincovnictví. Následující měna už je totiž rakouská.

1.4.6 Rakouské peníze

Významné události nastaly, když se k dlouholeté moci dostal císař František Josef I., který za dobu své vlády dokázal zosnovat několik reforem. Dvě z nich byly reformy mincovní. V polovině devatenáctého století bylo zřejmé, že konvenční měna nenesla parametry moderní měnové soustavy. Zapotřebí bylo vrátit kovové mince zpátky do oběhu a zároveň obnovit důvěru občanů k papírovým penězům, jež byla po bankrotu značně pošramocena. Vyústěním událostí byl v roce 1857 vznik takzvané rakouské měny. Měnovou jednotkou se stal zlatník o sto krejcarech. Soustavu platidel rakouské měny tvořily bankovky v nominálech deset, sto a tisíc zlatých. Poté se k nim přidaly další v hodnotě jednoho a pěti zlatých. Dále do této soustavy patřily spolkové tolary, zlatníky doplněny o stříbrné a měděné drobné mince. (Hásková, 1996, s. 90-91)

V roce 1892 dochází ke druhé z mincovních reforem. Jejími hlavními důvody byl jednak vzestup rakouské měny a také pokles zisků z vývozu. Nová měna dostala název, který je nám všem známý a jenž přetrvává dodnes. Celým názvem Rakousko-uherská korunová měna. Obrovským rozdílem oproti předchozím mincím byla skutečnost, že měna fungovala na základě zlatého standardu. Úřední cena za jeden kilogram zlata byla stanovena na 3 280 korun. Majoritní roli tak místo stříbra převzalo zlato. Mincovní oběživo tvořily zlaté kurantní mince v nominálech deset, dvacet a sto korun. Společně s nimi tvořily mincovní soustavu jeden a dva halíře z tombaku, deseti a dvaceti halíře z niklu a jedna, dvě a pěti koruna ze stříbra. Papírové peníze emitovaly v hodnotách deset, dvacet, padesát, sto a tisíc korun. (ČNB, 2022) Tato peněžní soustava fungovala až do první světové války. Válečný konflikt stejně jako v minulosti znamenal rapidní zhoršení ekonomické situace v zemi. Jak už víme z předchozích dob, nedostatek drahého kovu, měl za následek jeho nahrazování v mincích levnějšími materiály. Mince z měděných slitin byly stahovány z oběhu a byly použity jako surovina na válečný materiál.

1.4.7 Československá měna

Konec první světové války znamená z geografického hlediska rozpadnutí starých mocností a vznik nových států. Mezi novými státy na mapě světa figuruje i

Československo. Náš stát se tak konečně vymanil ze spárů Rakouska-Uherska a mohl začít fungovat na samostatné bázi. Ekonomická situace v zemi po skončení války byla katastrofální. Kvůli financování vleklého konfliktu stát trpěl vysokou inflací. Hlavním úkolem nově vzniklé vlády bylo stabilizovat ceny a vytvořit novou československou měnu. Nový předseda vlády Karel Kramař zvolil za ministra financí Aloise Rašína, který dostal za úkol provést měnovou reformu. Rašín provedl reformu pomocí okolkování měny. „*Jednalo se o organizačně složitou akci na přelomu února a března 1919, spočívající m.j. v uzavření hranic, zastavení přeshraničního pohybu osob, mezinárodního poštovního styku a vypsání národní půjčky.*“ (ČNB, 2002) Veškeré tyto opatření měly zajistit, aby veškerá měna zůstala uvnitř státu. Ve dnech od třetího do devátého března 1919 byla většina bankovek na našem území opatřena kolkem. Označené bankovky si lidé chodili vyměňovat za nové poměrem jedna ku jedné. O jejím názvu se vlekly dlouhé diskuze. Lidé se stavěli proti stejnému pojmenování, tedy koruně, vcelku skepticky. Favoritů na nové pojmenování bylo několik. Nejvíce se uvažovalo o francích kvůli tehdejším dobrým vztahům s Francií. Diskutovalo se však i o historických názvech, jako byly groš, hřivna, nebo denár. Nakonec název zůstal stejný, a tak desátého dubna 1919 vznikla nová československá korunová měna. Ze všech nástupnických států byl ten náš jediný, který si korunovou jednotku ponechal.

V tu dobu na československém území neexistovala národní banka, tudíž se o peníze v oběhu staralo ministerstvo financí. Jelikož se jednalo o peníze spravované státem, jednalo se o takzvané státovky. Důležitým mezníkem se stal rok 1926, ve kterém byla Národní banka Československá založena. Od tohoto okamžiku přebrala emisi peněz centrální banka a do oběhu se dostaly bankovky. Československá koruna od roku 1929 přešla k takzvané zlaté měně.

Stabilní ekonomické období končí na podzim roku 1938 podepsáním Mnichovské dohody. Na území zabraném Němci dochází ke stažení československé koruny z oběhu a nahrazují ji říšské marky. Následně byla národní banka donucena převést okupantům čtrnáct a půl tuny zlata.

Dne patnáctého března roku 1939 dochází ke vzniku Protektorátu Čechy a Morava. Naše měna téměř přestala existovat a stala se pouhým nominálním zlomkem říšské marky. Název se změnil na protektorátní koruny. Kurz byl výrazně nadhodnocen a jedna říšská marka se rovnala deseti korunám. Reálná cena se při tom pohybovala

okolo šesti korun za marku. Pro okupanty se tak obchodování v Protektorátu stalo velmi výhodné. Lukrativní se stal také vývoz z naší země, který sloužil ku prospěchu Němců k financování války. Naše ekonomika naopak tímto nadhodnocením velmi strádala. (ČNB, 2022)

Ještě před koncem druhé světové války byl schválen dokument zvaný Košický vládní program, který byl aplikován po skončení konfliktu. Tento program si stanovil za cíl obnovit v zemi hospodářství a měnovou politiku. V oběhu kolovalo několik druhů peněz, to bylo potřeba zredukovat. Staženy byly říšské marky a skončila platnost protektorátních korun. Zapotřebí bylo sloučit naší měnu se slovenskou, jelikož ta byla kvůli válce rozdělena. Pořádek se podařilo stanovit díky vydání dekretu v listopadu 1945, jenž platil na celém území Československa. Díky výnosu byla obnovena předválečná měnová jednotka, tedy československá koruna. Všechny ostatní měny byly z oběhu postupně staženy. Ve stejný čas byly oficiálně pětistovky a tisícovky schváleny za bankovky. K nim přibyly bankovky a státovky různých nominálů. Tato obnovená peněžní soustava však fungovala pouze do roku 1953. (ČNB, 2022)

„Naše měna je pevná a měnová reforma nebude, všechno jsou to fámy, které šíří třídní nepřátelé.“ (A. Zápotocký) Tuto větu, kterou pronesl tehdejší prezident Antonín Zápotocký dvacátého devátého května 1953, lze považovat za jednu z největších lží sdělenou prezidentem lidu. Naše měna se za žádných okolností nedala považovat za pevnou. Ekonomickou situaci se ani osm let po válce nepodařilo stabilizovat. V zemi byl problém sehnat základní životní potřeby a navíc stále fungoval lístkový přídělový systém. Vedení vlády už dlouho dopředu vědělo, že danou ekonomickou situaci musí vyřešit. O den později bylo v rozhlase vyhlášeno, že měnová reforma přece jenom bude. Lidé tak byli nuceni si své staré bankovky vyměnit za nové. Obyvatelstvo reformou velmi utrpělo, přišlo skoro o všechen našetřený majetek. Kupní síla nových peněz byla stanovena v poměru jedna ku pěti. To znamená, že tři sta starých korun, bylo vyměněno za šedesát nových. Stejný osud čekal i peníze uložené na vkladních knížkách. Zrušeny byly i veškeré závazky z domácích dluhopisů, či životních pojištění. (Novotný, 2010) Za jedinou výhodu této státní loupeže směrem ke svým lidem považuji zrušení přídělových lístků.

1.4.8 Koruna česká

Listopad roku 1989 se zapsal tučným písmem do českých dějin. Sametovou revolucí započala nová etapa našeho státu, která znamenala ukončení komunistické vlády a přechod k demokracii. Oběživo po revoluci zůstalo principiálně stejné, jen se udělaly estetické úpravy.

Již několik měsíců dopředu bylo jasné, že se chystá rozdělení Československé Federativní Republiky. Náš stát tak měl čas se na předem avizovanou situaci připravit s předstihem. Jedním z kroků, jenž podnikl, byla objednávka, kterou mělo na svědomí české ministerstvo financí. Tajná zásilka objednaná z Londýna obsahovala sto šedesát miliónů nalepovacích kolků. Ty měly posloužit v případě, že bude korunovou měnu potřeba rozdělit. K rozdělení států došlo prvního ledna roku 1993. České a slovenské názory na společnou měnovou politiku se značně rozcházely, tudíž nezbyla jiná alternativa, než společnou měnu rozdělit. To mělo za následek vznik nové české koruny. Začátkem roku 1993 ještě jednotná měna existovala, bylo to však pouze provizorní řešení. Ze všeho nejdříve došlo ke vzniku samostatné České národní banky. K měnové odluce došlo již druhého února. Na scénu přišly objednané kolky, jimiž byly označeny bankovky v nominálních hodnotách sto, pět set a tisíc korun. Celkově se jednalo o částku sedmdesáti dvou miliard. Místo nich, byly do oběhu vypuštěny bankovky s nominálem dvě stě korun. Neokolkované peníze bylo možné vyměnit až do osmého srpna téhož roku. Maximálně si občané mohli směnit peníze v hodnotě čtyř tisíc na osobu, vzhledem k průměrným platům (ten činil asi čtyři tisíce šest set padesát korun) se jednalo o naprosto dostatečnou sumu. Přípravu na rozdělení měny se snažila centrální banka až do poslední chvíle tajit. Nechtěla v lidech probouzet strach za následky z poslední měnové reformy v roce 1953. Na rozdíl od ní, se zde měnily peníze v poměru jedna ku jedné, takže lidé o žádné své úspory tentokrát nepřišli. Bankovky nižších hodnot, stejně jako mince, zůstaly ještě nějakou dobu společné. K nové dvoustovce se později přidávají dvoutisícová a pětitisícová bankovka s motivy, jak je známe i v dnešní době. Sadu mincí ještě doplnila dvaceti a padesáti koruna. Tato poklidná a rychlá měnová odluka sklidila velký ohlas v zahraničí a některé státy si zvaly Čechy jako poradce. (ČNB, 2022)

2 Česká měna v současnosti

Příští rok tomu bude již třicet let od měnové odluky, tedy od okamžiku, kdy se naším státním platidlem stala česká koruna. Za tyto tři dekády naše měnová soustava nepoznala výraznějších změn. Bankovky i mince mají stále stejnou vizuální podobu. Došlo pouze ke stažení některých z nich z oběhu. V roce 2003 došlo ke stažení deseti a dvaceti haléřů. Padesáti halíř se k nim přidal v roce 2008. Nejmenší hotovostní nominální hodnota je od té doby jedna koruna. S haléři se však na trhu stále můžeme setkat, zrušeny byly pouze hotovostně. Co se týče papírových peněz, tak tam došlo ke zrušení dvou druhů bankovek. První z nich byla stažena v roce 2008 a jednalo se o dvacetikorunovou bankovku, na níž byl vyobrazen Přemysl Otakar I. Padesátikoruna se svatou Anežkou vydržela v oběhu jen o tři roky déle. Obě tyto nominální hodnoty však mají své zastoupení mezi mincemi, tudíž jejich zrušení považuji za logický krok. Pozitivně hodnotím i odstranění haléřů z oběhu, jelikož jejich nominální hodnota je při dnešních cenách statků zanedbatelná.

Aktuálně česká měnová soustava obsahuje šest druhů mincí a šest typů bankovek, podle mě při nynějších cenách statků optimální počet. Při aktuálním trendu rychle rostoucích cen však za pár let přestanou drobné mince (jedno, dvou a pěti koruna) mít velkou kupní hodnotu. Jejich budoucnost tudíž považuji za poměrně nejistou.

2.1 Ochranné prvky na bankovkách

Z předešlých kapitol je zřejmé, že padělání a ošizování peněz, je běžným jevem již od vzniku prvních mincí. Lidé schválně snižovali obsah drahých kovů v mincích, aby si sami sobě přilepšili. Dnešní peníze již nejsou vyráběny z drahých kovů, nýbrž se jedná o takzvaná kreditní platidla. Bohužel lidé se neodnaučili tento zločin ani po staletích a padělání peněz je i v dnešní době častým trestním činem. Nabízí se tedy otázka, čím jsou dnešní bankovky chráněny, aby se docílilo minimalizace jejich padělání a vpuštění neplatných platidel do oběhu. Obsahují ochranné prvky, které slouží k rozeznání pravých bankovek od falešných. Na přiloženém obrázku číslo pět jsou ochranné prvky popsány. Ne všechny typy bankovek obsahují stejný počet ochranných prvků, ty nominálně menší jich mají méně.

Obrázek číslo 5: Ochranné prvky na tisíci koruně.

Zdroj: ČNB. (2022) Ochranné prvky 1000 Kč. *Česká Národní Banka.* [cit. 2022-03-30*]*Dostupné z: https://www.cnb.cz/cs/bankovky-a-mince/bankovky/ochranne-prvky-1000-kc/

Ochranné prvky:

Obrázek číslo 6: Vodoznak

Zdroj: ČNB. (2022*)* Ochranné prvky 1000 Kč. *Česká Národní Banka.* [cit. 2022-03-30]Dostupné z: https://www.cnb.cz/cs/bankovky-a-mince/bankovky/ochranne-prvky-1000-kc/

Vodoznak – (Umístěn na pozici číslo 1)

Vodoznak lze spatřit, jestliže se na něj podíváme proti světlu. Nachází se na něm osoba, jenž je vyobrazena, na dané bankovce. Zde se jedná o Františka Palackého.

Obrázek číslo 7: Okénkový proužek s mikrotextem

Zdroj: ČNB. (2022) Ochranné prvky 1000 Kč. *Česká Národní Banka.* [cit. 2022-03-30]Dostupné z: https://www.cnb.cz/cs/bankovky-a-mince/bankovky/ochranne-prvky-1000-kc/

Okénkový proužek s mikrotextem - (Umístěn na pozici číslo 2)

Proužek, široký tři milimetry, který je zapuštěn do papíru. Při pohledu na bankovku lze vidět přerušovanou čáru, proti světlu, ale lze vidět souvislou tmavou linku, na niž se nachází nápis ČNB a nominální hodnota bankovky.

Obrázek číslo 8: Barevná vlákna

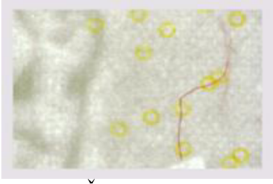

Zdroj: ČNB. (2022) Ochranné prvky 1000 Kč. *Česká Národní Banka.* [cit. 2022-03-30]Dostupné z: https://www.cnb.cz/cs/bankovky-a-mince/bankovky/ochranne-prvky-1000-kc/

Barevná vlákna – (Umístěny na pozici číslo 3)

Okem viditelná vlákna, které jsou zapuštěny do papíru. Jejich délka činní šest milimetrů.

Obrázek číslo 9: Soutisková značka

Zdroj: ČNB. (2022) Ochranné prvky 1000 Kč. *Česká Národní Banka.* [cit. 2022-03-30]Dostupné z*:* https://www.cnb.cz/cs/bankovky-a-mince/bankovky/ochranne-prvky-1000-kc/

Soutisková značka – (Umístěna na pozici číslo 4)

Z každé jedné strany, jde vidět pouze část značky. Při pohledu proti světlu do sebe písmena zapadnou a vznikne nápis: ČR.

Obrázek číslo 10: Skrytý obrazec

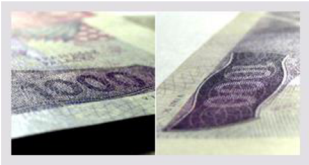

Zdroj: ČNB. (2022) Ochranné prvky 1000 Kč. *Česká Národní Banka*. [cit. 2022-03-30]Dostupné z: https://www.cnb.cz/cs/bankovky-a-mince/bankovky/ochranne-prvky-1000-kc/

Skrytý obrazec – (Umístěn na pozici číslo 5)

Skrytý obrazec se stane viditelným při vodorovném pohledu proti zdroji světla.

Obrázek číslo 11: Proměnlivá barva

Zdroj: ČNB. (2022) Ochranné prvky 1000 Kč. *Česká Národní Banka.* [cit. 2022-03-30]Dostupné z*:* https://www.cnb.cz/cs/bankovky-a-mince/bankovky/ochranne-prvky-1000-kc/

Proměnlivá barva – (Umístěn na pozici číslo 6)

Ochranný prvek je založen na optickém efektu. Lipový list mění svoji barvu ze zlaté na zelenou, v závislosti na tom v jakém úhlu se bankovka sklopí proti světlu.

Obrázek číslo 12: Iridiscentní pruh

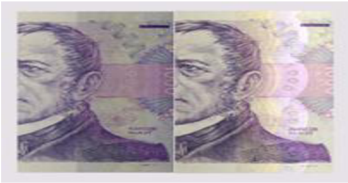

Zdroj: ČNB. (2022) Ochranné prvky 1000 Kč. *Česká Národní Banka.* [cit. 2022-03-30]Dostupné z: https://www.cnb.cz/cs/bankovky-a-mince/bankovky/ochranne-prvky-1000-kc/

Iridiscentní pruh – (Umístěn na pozici číslo 7)

Duhově lesklý ochranný pruh o šířce dvaceti milimetrů. Při běžném pohledu vypadá jako průhledný, při sklopení proti světlu získává slabý zlatý a fialový nádech.

Obrázek číslo 13: Mikrotext

Rub

Líc

Zdroj: ČNB. (2022) Ochranné prvky 1000 Kč. *Česká Národní Banka.* [cit. 2022-03-30]Dostupné z: https://www.cnb.cz/cs/bankovky-a-mince/bankovky/ochranne-prvky-1000-kc/

Mikrotext – (Umístěn na pozici číslo 8)

Mikrotext na lícní straně číselně označuje hodnotu bankovky, naopak z rubové strany je hodnota napsaná slovně. Na obou dvou stranách lze také spatřit mikrotextové iniciály Františka Palackého

2.2 Centrální banka

„Emise bankovek byla nakonec svěřená jediné instituci, kterou je v drtivé většině zemí centrální (cedulová, emisní) banka.“ (Revenda, 2012, s. 28) Česká republika v tomto ohledu není výjimkou a instituce, která má podle zákona jako jediná právo na emisi peněz na našem území je Česká národní banka, jež má sídlo v Praze. Centrální banka má rovněž právo určovat nominální strukturu, rozměry, hmotnost, materiál, nebo ochranné prvky. (Revenda, 2012, s. 20) Kromě bankovek se do oběhu dostávají také mince. Ty mohou být emitovány jak centrální bankou, tak i ministerstvem financí.

Mezi hlavní činnosti České národní banky patří udržování měnové stability tak, aby docházelo k růstu ekonomiky. Dále je také zodpovědná za vykonávání dohledu nad finančním trhem. Velmi důležitou činností je regulování množství peněz v oběhu, čímž plní svoji monetární funkci. Tato činnost je v dnešní době, kdy dochází k prudkému růstu inflační hodnoty, velmi aktuální. Česká národní banka na inflaci momentálně reaguje restriktivní politikou. To znamená, že jejím cílem je snížení množství peněz v oběhu a zvýšení úrokové míry, což by mělo vést ke snížení inflace. Pro občany však tento typ politiky znamená další přítěž, která už je i tak kvůli inflaci velká.

2.3 Krytí měny v současnosti

Z historického vývoje peněz je nám známo, že peníze v minulosti byly kryty zejména drahými kovy. Mince se po několik staletí razily z drahých kovů, tudíž jejich vnitřní hodnota byla dána právě jimi. Později v období Rakouska Uherska u nás započal dnes již historický termín, krytí zlatem. V dnešní době už se ale mince z drahého kovu nevyrábí, navíc na dnešních českých bankovkách není krytí zlatem nikterak uvedeno. Otázka tedy zní, čím jsou peníze kryty v dnešní době? Odpověď na tuto otázku je prostá. Peníze nejsou kryté ničím jiným než naši důvěrou. Lidé věří, že bankovky, které vlastní, mají skutečně danou nominální hodnotu, jež je na ní napsána. Stejně tak jsou o tom přesvědčeni obchodníci, a proto jsou ochotni tyto peníze přijímat. Klienti svých bank jsou přesvědčeni, že peníze na jejich účtech tvoří reálnou kupní sílu peněz, které mohou uplatnit díky jejich platební kartě nebo zadáním příkazu k úhradě. (Novotný, 2016)

3. Kvantitativní analýza

Součástí bakalářské práce je dotazníkové šetření, jehož cílem bylo zjistit postoje respondentů k aktuálním ekonomickým trendům. Tyto údaje se mi stanou nápomocné při odhadu budoucího vývoje peněz. Záměrem bylo získat co nejvíce respondentů, ideálně co největšího věkového rozpětí, abych získal úhel pohledu od více generací. Dotazník byl vytvořen v online prostředí, stejně tak probíhalo i jeho šíření mezi respondenty. Tuto techniku jsem zvolil především z důvodu, že ji považuji za nejrychlejší a zároveň v ní vidím největší potenciál, jak oslovit co největší počet lidí, což povede k získání většího počtu dat.

Dotazníkové šetření bylo díky online prostředí zcela anonymní. Zakomponováno do něj bylo jedenáct otázek. Dva dotazy byly demografické, které jsem schválně umístil na začátek, aby sehrály roli zahřívacích otázek. Jednalo se o dotazy cílené na pohlaví a věk, díky čemuž lze určit, jaké pohlaví častěji vyjádřilo svůj úhel pohledu a zároveň jaký věkový rozptyl se mi podařilo oslovit. Zbylých devět otázek bylo konstruováno tak, abych z nich byl schopen získat data, jež mi s odhadem budoucího vývoje peněz budou užitečné. U deseti z jedenácti dotazů, měli respondenti možnost vybrat pouze jednu odpověď. Jedna otázka byla zvolena jako otevřená, kde mi mým cílem bylo získat od dotazovaných jejich úhel pohledu na danou problematiku. Celý vzor dotazníku, je přiložen v příloze A.

Následující stránky poskytují získané informace z provedeného šetření. Pro lepší přehlednost byla data graficky zpracována a jsou vždy doplněny komentářem, který vystihuje dosažené výsledky plynoucí ze všech částí dotazníku. Celkově se mi podařilo získat data od sto respondentů.

3.1 Výsledky dotazníkového šetření

Otázka číslo 1: Jaké je Vaše pohlaví?

Uzavřená otázka, která byla schválně zakomponována na úvod, aby sehrála roli úvodní zahřívací otázky. Při pohledu na graf je patrné, že početnější skupinou respondentů mého dotazníkového šetření se staly ženy. Ty tvoří 61 % v porovnání se zbývajícími 39 % mužského pohlaví. Těmto informacím odpovídá přiložený graf číslo 1. Tato otázka byla čistě identifikační, aby bylo patrné, které pohlaví vyjádřilo svůj úhel

pohledu častěji. Rozdíl mezi hodnotami však není nikterak závratný, a proto nelze říci, že by genderové zastoupení bylo příliš nevyvážené.

Graf číslo 1: Pohlaví respondentů

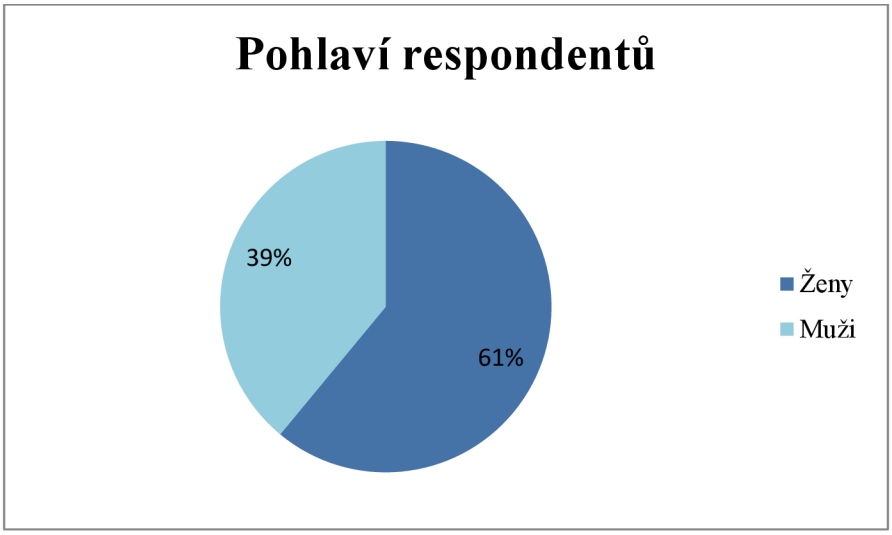

Zdroj: Vlastní zpracování

Otázka číslo 2: Kolik Vám je let?

Druhá otázka z mého online dotazníkového průzkumu se zaměřuje na věkovou skupinu respondentů. Zde bylo mým cílem získat data od všech věkových kategorií, aby byl pohled na danou problematiku co nejvíce pestrý. První skupinu 18 a méně jsem zvolil více méně jen z formálního hlediska, přeci jenom odpovídat na některé dotazy by pro ně mohlo být obtížné. K mému překvapení, se však našli dva respondenti, kteří do ní spadají. Další věkovou skupinu jsem určil na 19-26 s předpokladem, že se většinou bude týkat o studenty. Další věkové rozčlenění jsem se snažil rozložit podle jednotlivých generací.

Z grafu číslo 3, lze vidět, jak početné každá z věkových skupin byla. Tou nejpočetnější se podle očekávání stala kategorie 19-26 let, jež činila 41 %. Velkou část respondentů, konkrétně 36 %t tvořila skupina 27-45 let. O 15 % odpovědí se postarala skupina v rozmezí 46-60 let. Posledních 5 % respondentů spadá do věkové kategorie 61 a více. Můj vytyčený cíl, získat odpovědi od všech věkových kategorií, se tedy ukázal jako úspěšný. Získané vzorky mají o to větší cenu, jelikož pocházejí od lidí všech generací.

Graf číslo 2: Věkové skupiny respondentů.

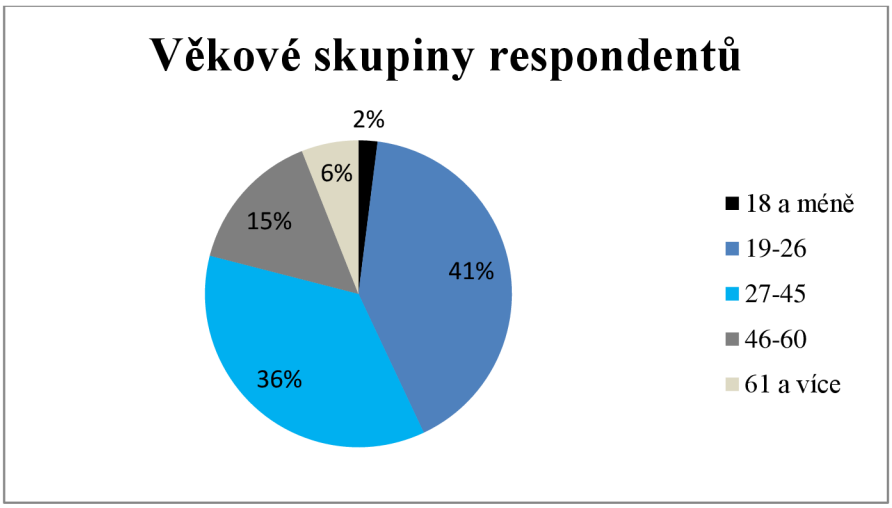

Zdroj: Vlastní zpracování

Otázka číslo 3: Jaký způsob platby preferujete více?

První z dotazů, jenž je sestaven tak, aby mi jeho odpovědi byly nápomocné v další kapitole, která se zaobírá odhadem budoucího vývoje platidel. Otázka je velmi prostá a respondenti mají na výběr jednu ze dvou odpovědí. Jelikož věkový rozptyl odpovídajících je poměrně pestrý, je zajímavé sledovat, jak důležitou, či spíše méně důležitou roli hotovostní peníze při placení plní.

Graf číslo 3. nám jednoznačně ukazuje, že drtivá většina dotazovaných, konkrétně 83 % uvádí, že bezhotovostní platbu využívá raději, než fyzické peníze. Zajímavé je, že hodnota zbylých 17 % je blízko počtu respondentů, kteří spadají do dvou věkově nejstarších skupin. Lze tedy předpokládat, že mezi danými 17 % je početné zastoupení těchto dvou skupin. Mezi staršími lidmi je platba hotovostí stále oblíbená.

Graf číslo 3: Preferovanější způsob platby

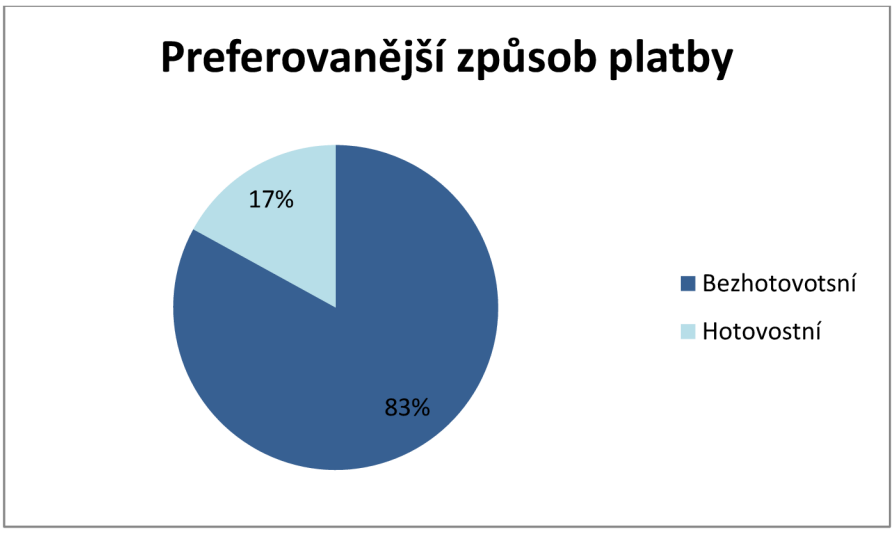

Zdroj: Vlastní zpracování

Otázka číslo 4: Je podle Vás reálné, že v budoucnu dojde ke zrušení hotovosti?

Jelikož způsob bezhotovostní platby momentálně ve světě naprosto dominuje, což dokazují i získaná data z dotazu číslo tři, nabízí se otázka, jaká budoucnost čeká fyzické peníze. Čtvrtá otázka je cílená na názor respondentů, jestli podle nich v budoucnu dojde ke zrušení hotovosti a možná bude pouze bezhotovostní platba. Ti měli na výběr tentokráte ze tří možností. Kromě souhlasu, či nesouhlasu přibyla možnost neutrální odpovědi.

Z dotazníkového šetření vyplývá, že většina respondentů v budoucnu skutečně predikuje zánik fyzických platidel. Z toho lze odvodit, že mezi lidmi převládá názor, že hotovostní peníze pomalu přestávají stačit současnému ekonomickému vývoji a jsou čím dál tím více upozaďovány. Celkově tento názor vyjádřilo 52 % dotazovaných. Naopak 25 % respondentů věří, hotovost bude součástí ekonomického světa i v následujících letech. Zbylých 23 % si není jistých, a proto zvolili kompromis v podobě neutrální odpovědi.

Graf číslo 4: Eventuální zrušení hotovosti

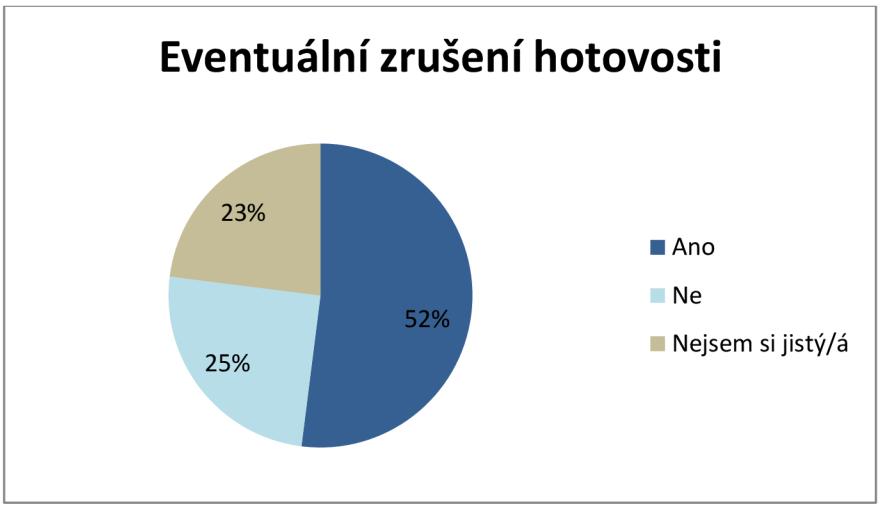

Zdroj: Vlastní zpracování

Otázka číslo 5: Souhlasili byste se zrušením hotovosti?

Pátá otázka byla sestavena tak, aby svojí podstatou navazovala na předchozí. Zde mě zajímalo, jestli by respondenti chtěli přistoupit na definitivní zrušení platby v hotovosti, nebo zdali by si tuto možnost chtěli ponechat i nadále. Jelikož při předchozí odpovědi převládal názor, že ke zrušení fyzických peněz skutečně dojde, nabízí se porovnání s faktem, jestli dotazovaní o tuto skutečnost vůbec stojí.

Při pohledu na graf číslo 5 můžeme vidět, který z názorů jasně převažuje. Ze získaných dat lze říci, že i přesto, že respondenti se přiklání k eventualitě, že hotovost zanikne, oni sami si její zrušení nepřejí. A to celkem jednoznačně. Pro setrvání možnosti platit za statky v mincích či bankovkách souhlasilo 72 %. Se zrušením hotovosti by souhlasilo 28 %. Z tohoto faktu lze vydedukovat, že lidé o fyzická platidla definitivně přijít nechtějí.

Graf číslo 5: Zrušení hotovosti

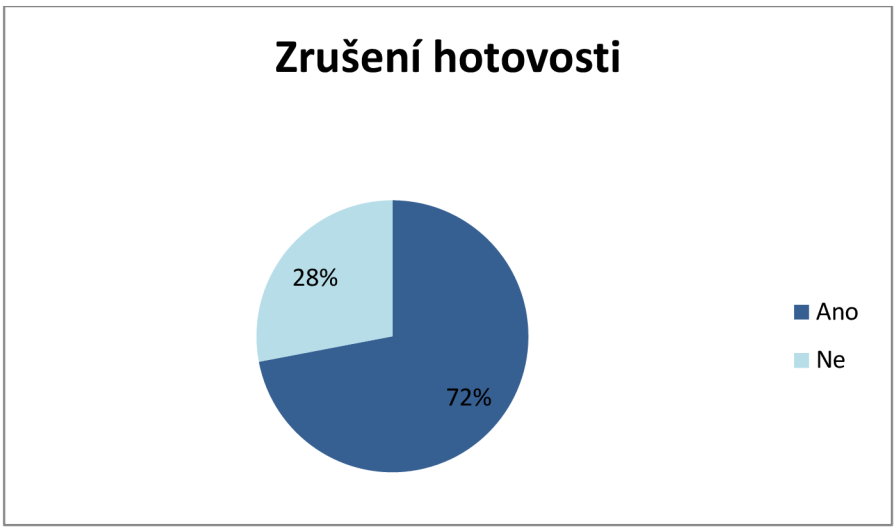

Zdroj: Vlastní zpracování

Otázka číslo 6: Měla by podle Vás Česká republika přijmout euro jako svoji měnu?

Euro je aktuálně druhou nejvyužívanější měnou na celém světě. Mnozí v této nadnárodní měně vidí velký potenciál, jiní nepovedený pokus. V České republice je zavedení eura velmi sporným tématem. Jedna strana občanů vidí v jeho zavedení příležitosti, druhá negativa. Celkově je však z řad české veřejnosti cítit spíše nedůvěra. Tato otázka si proto dává za cíl zjistit, jak se k zavedení eura stavějí respondenti.

Ze získaných odpovědí na otázku jednoznačně vyplývá, že čeští občané euro prostě zavést nechtějí. Celkově 87 % respondentů uvedlo, že jsou proti jeho zavedení. Pouhých 13 %, by bylo pro jeho přijetí. Získaná data tedy naprosto potvrzují fakt, že většina české společnosti se staví proti přijetí nadnárodní měny.

Graf číslo 6: Zavedení eura v ČR

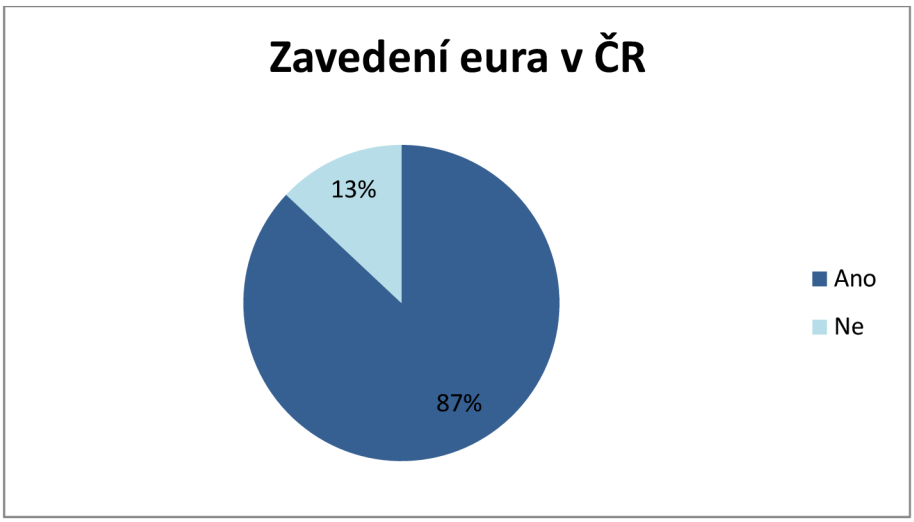

Zdroj: vlastní zpracování

Otázka číslo 7: Z jakého důvodu, by ho podle Vás měla/neměla přijmout?

Sedmá otázka je konstruovaná tak, aby přímo navazovala na tu předchozí. Když už víme, jak se respondenti staví k zavedení eura v České republice, nastal nyní čas zjistit důvody, které je k jejich odpovědím vedly. Tudíž jsem tuto otázku záměrně zvolil jako otevřenou. Abych však respondenty neodradil od dalšího vyplňování, ponechal jsem tento dotaz jako nepovinný. Přestože účastníci dotazníkového šetření mohli tuto otázku přeskočit na další, doufal jsem, že se mi i přesto podaří získat několik cenných poznatků. K mému překvapení respondenti byli velmi sdílní a ze sta se jich o svůj důvod k souhlasu, či nesouhlasu celkově vyjádřilo hned sedmdesát z nich.

Jelikož v předchozí otázce jednoznačně dominoval nesouhlas se zavedením eura jakožto národní měny, je logické, že většina získaných poznatků uvádí, proč ho zde respondenti nechtějí. Pár dotazovaných však uvedlo i důvody, proč by ho zavést chtěli. Několik z argumentů se opakuje poměrně často. Z grafu číslo 7 lze vidět, jaké důvody respondenti uváděli nejčastěji. U dotazovaných se nejvíce opakoval názor, že s národní měnou by přišlo zdražení veškerých statků. Celkově se tato odpověď opakovala patnáctkrát. Naopak myšlenka, že díky zavedení eura dojde ke snížení inflace, se objevila třikrát. Druhý nejčastěji udávaný důvod měl vlastenecký charakter. Respondenti chtějí zachovat korunu z důvodu, že jako Češi, bychom měli mít i českou

korunu. Takto argumentovalo dohromady osm dotazovaných. Sedmkrát se opakoval důvod, že bychom přišli o svoji vlastní měnovou politiku. Pět respondentů uvedlo, že by si na novou měnu nechtěli zvykat. Naopak nejčastěji opakovaná argumentace pro přijetí je, že by se výrazně zjednodušilo cestování. Tento důvod uvedli čtyři z dotazovaných.

Ostatní důvody už se objevují ojediněle. Některé z nich byly přesto zajímavé. Jeden respondent uvedl, že bychom ho neměli zavést kvůli starším spoluobčanům, což sám osobně taktéž vidím za problém, jelikož by pro ně bylo mimořádně složité se naučit platit novou měnou. Další interesantní myšlenka byla, že lidé by při přijetí eura měli tendenci si všechno přepočítávat na české koruny. Pod tento názor se určitě podepisuji, jelikož si myslím, že spousta lidí by tuto náklonost skutečně měla. Jako důvod pro přijetí eura jeden z dotazovaných uvedl, že by došlo k zastavení zneužívání monetárních systému a dalších činností ze strany ČNB.

Graf číslo 7: Důvody k přijetí/nepřijetí eura

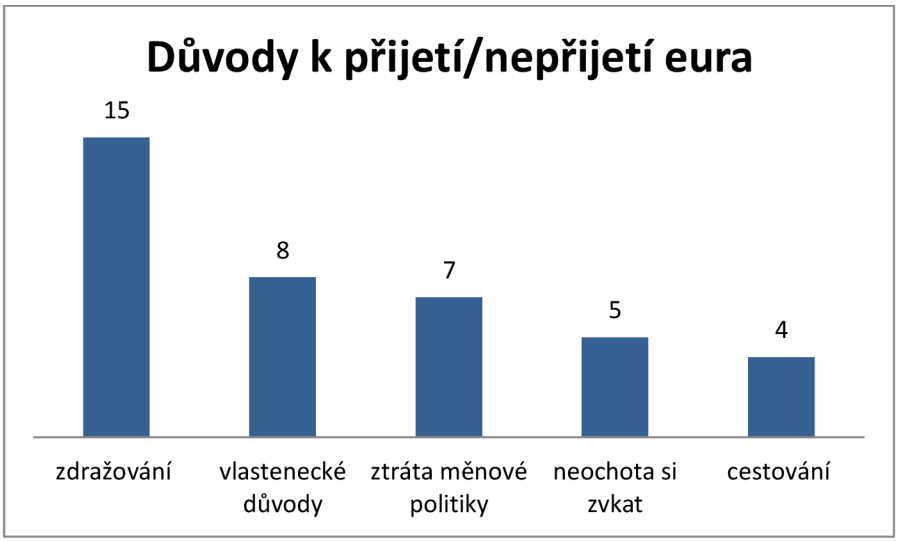

Zdroj: Vlastní zpracování

Otázka číslo 8: Myslíte si, že by zavedení eura prospělo české ekonomice?

Třetí a zároveň poslední z otázek sloužících získat poznatky respondentů ohledně eura. Zde mě zajímal názor dotazovaných, zdali by podle nich zavedení eura prospělo české ekonomice. Jelikož z předešlého dotazu vyplývá, že častý důvod pro nepřijetí eura je strach ze zdražování, nabízí se porovnání s těmito získanými výsledky. Respondenti měli tentokrát na výběr ze dvou negativních, dvou pozitivních a jedné neutrální odpovědi. Celkově tedy měli vybrat jednu z pěti možností.

Z grafu číslo osm lze vidět, jaké názory převládaly. 44 procent respondentů si myslí, že euro by české ekonomice spíše nepomohlo, zatímco 33 procent si jich není jistých. Možnost určitě ne zvolilo 10 procent. Pouhých 9 procent vybralo odpověď spíše ano a pouze čtyřikrát byla uvedena možnost určitě ano. Celkově tedy převažují negativní odpovědi, kterých bylo celkově 54, oproti tomu pozitivních reakcí bylo 13.

Ze získaných dat z této a předešlé odpovědi jednoznačně vyplývá, že respondenti věří, že se zavedením eura, by přišel nárůst cen statků. Pozitivních ohlasů bylo celkově 13, což odpovídá počtu respondentů z grafu číslo 6, kteří uvedli, že by si zavedení nadnárodní měny přáli. Lze tedy předpokládat, že většina pozitivních odpovědí pochází od těchto osob.

Graf číslo 8: dopad eura na českou ekonomiku

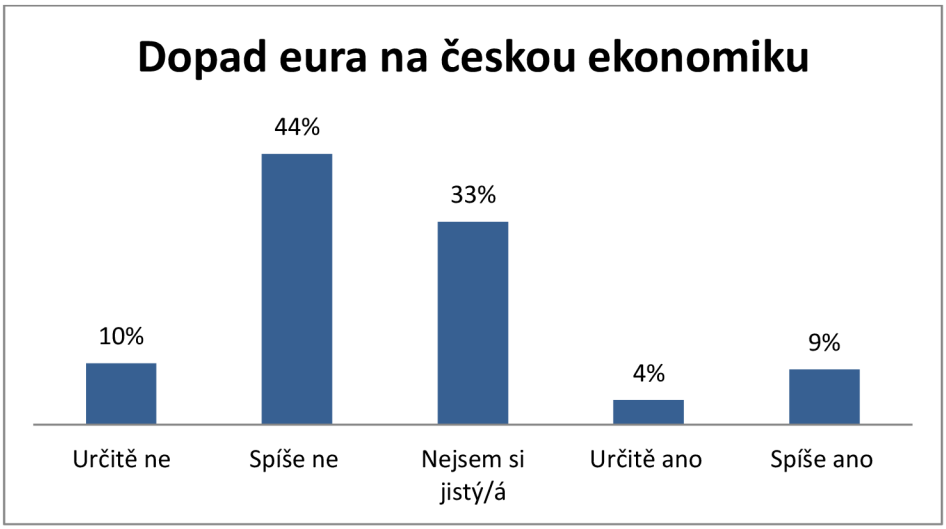

Zdroj: Vlastní zpracování

Otázka číslo 9: Jste vlastníkem nějakého typu kryptoměny?

Kryptoměny za poslední roky výrazně posílily svůj podíl na ekonomickém trhu. Z dříve neznámé finančního platidla je nyní fenomén, který řada obchodníků ochotně přijímá. V očích řady lidí jsou velkým přínosem do budoucna. Tato otázka si tudíž dává za cíl zjistit, jak velké množství respondentů je vlastníkem nějakého typu kryptoměny. U otázky byla uvedena i definice kryptoměny, kdyby některý z dotazovaných nevěděl, o co se jedná.

Z provedeného dotazníkového šetření vyplývá, že nějakou z kryptoměn vlastní 7 % respondentů. Naopak 93 % z nich vlastníkem virtuální měny není.

Graf číslo 9: Počet vlastníků kryptoměny mezi respondenty

Zdroj: Vlastní zpracování

Otázka číslo 10: Jestliže vlastníkem nejste, zvažujete investování do kryptoměny?

Jelikož můj předpoklad, že mezi respondenty příliš vlastníků kryptoměny nebude, byl naplněn, nabízí se otázka, jestli o investování do virtuálních peněz neuvažují. V dnešní době, kdy je inflace nejvyšší za posledních dvacet čyři let, je investování činností velmi žádanou. Právě vložení svých úspor do kryptoměny může být jednou z variant, jak je zhodnotit. Otázka si tedy klade za cíl zjistit, jestli respondenti o investování do toho produktu neuvažují.

Z přiloženého grafu číslo 10 lze odpověď na otázku vyčíst. Většina respondentů konkrétně 68 % uvedla, že investování do toho finančního instrumentu nezvažuje. Oproti tomu 25 % dotazovaných o nákupu kryptoměny přemýšlí. Zbylých 7 % už vlastníkem je, tudíž pro ně byla vytvořena také jedna ze tří možností odpovědi. Ze získaných údajů lze vidět, že hned čtvrtina respondentů o nákupu kryptoměny přemýšlí, dalších sedm je jejich vlastníkem, tudíž lze říci, že o nákup virtuální měny mezi lidmi zájem je.

Graf číslo 10: Zájem o kryptoměny mezi respondenty

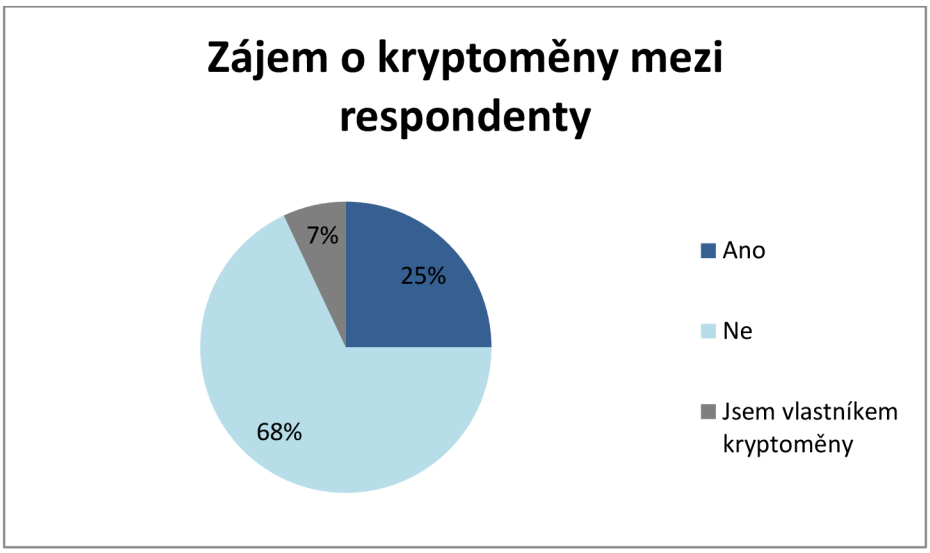

Zdroj: Vlastní zpracování

Otázka číslo 11: Myslíte si, že v budoucnu poroste počet obchodů, které budou platbu v kryptoměnách přijímat?

Poslední z otázek dotazníkového šetření má za cíl zjistit, jestli vliv kryptoměn v budoucnu poroste. Konkrétně jestli podle dotazovaných v budoucnu poroste počet obchodů, které budou přijímat platbu ve virtuálních měnách. Již dnes lze po celém světě zvolit tento druh platby.

Respondenti měli na výběr jednu z pěti odpovědí. Dvě z nich byly pozitivní, dvě negativní a jedna neutrální. Z přiloženého grafu číslo 11 lze vidět, že nejčastěji byla vybrána neutrální odpověď. Celkově ji zvolilo 31 procent respondentů. Odpověď spíše ano zvolilo 29 % respondentů. Naopak 26 % vybralo možnost spíše ne. Nejméně častými odpověďmi mezi respondety byly určitě ano s 12 % a možnost určitě ne se 2 %. Celkově tedy převládají pozitivní odpovědi, kterých bylo 41, oproti 28 negativním. Ze získaných odpovědí je vidět, že lidé jsou ohledně budoucího využívání kryptoměn nejistí, ale spíše si myslí, že jejich vliv v budoucích letech bude větší.

Graf číslo 11: Budoucnost kryptoměn při obchodování

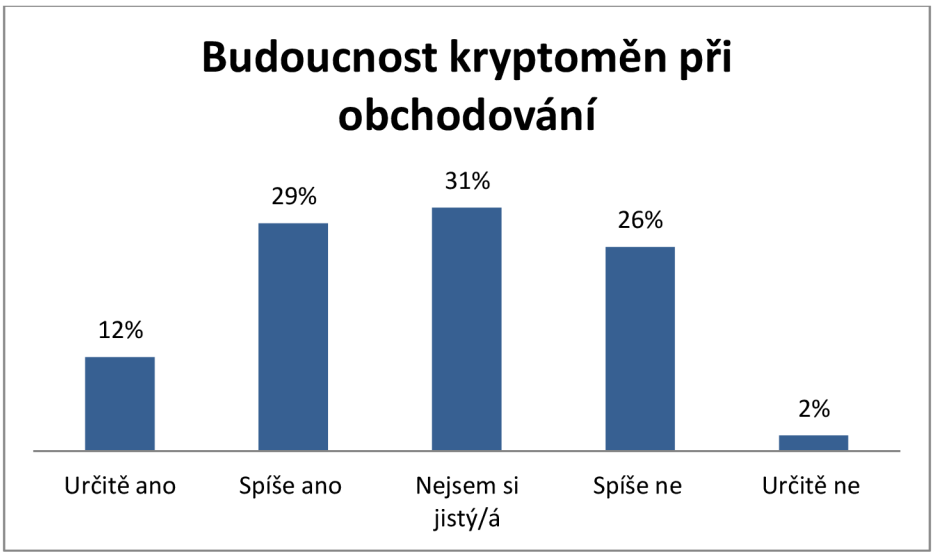

Zdroj: Vlastní zpracování

3.2 Shrnutí kvantitativní analýzy

Z provedené kvantitativní analýzy vyplynulo, jak se respondenti stavějí k aktuálním peněžním trendům. Získané výsledky je možné aplikovat v příští kapitole, která se zabývá budoucím odhadem peněz. Získané výsledky pocházejí od lidí velkého věkového rozpětí, tudíž jsou v dotazníkovém šetření zahrnuty názory různých věkových kategorií.

Dosažená data jednoznačně potvrzují, že v dnešním světě mezi lidmi značně dominuje platba v bezhotovostní podobě. Respondenti se dokonce více přiklánějí k názoru, že v budoucnu dojde ke zrušení možnosti platby v hotovosti. Na druhou stranu její zrušení si ve většině případů oni sami nepřejí, tudíž lze říci, že fyzické peníze mají mezi veřejností stále své místo a lidé o ně momentálně přijít nechtějí. Co se týče problematiky zavedení eura, tak i tam byly získané výsledky poměrně jasné. Respondenti zde jednoznačně potvrdili, že česká veřejnost se staví k přijetí této mezinárodní měny velmi negativně, a lze říci, že je zde měnou nechtěnou. Účastníci dotazníkového šetření nejčastěji uvedli, že s přijetím eura očekávají nárůst cen. Dalším častým důvodem pro nepřijetí byla česká hrdost. Čeští obyvatelé jsou všeobecně velmi vlastenečtí, tudíž jsou na české klenoty hrdí. Česká koruna patří mezi jedny z těchto klenotů a její zrušení by znamenalo ztrátu jednoho z hlavních národních symbolů. Respondenti se dále přiklánějí spíše k názoru, že by podle nich euro české ekonomice

neprospělo. Z celkového počtu sta dotazovaných, sedm uvedlo, že je vlastníkem nějakého typu kryptoměn, dalších dvacet pět uvedlo, že o nákupu tohoto finančního instrumentu uvažuje. Celkově je však ze získaných odpovědí od respondentů cítit ohledně kryptoměn spíše nejistota. Neutrální odpověď byla nejčastěji použita u otázky týkající se budoucnosti těchto virtuálních peněz.

4. Odhad budoucího vývoje peněz

Peníze se od svého vzniku, který započal před tisíci lety, neustále vyvíjejí. Během staletí prošly vývojem, až nakonec dozrály do podoby, v jaké je známe dnes. Tento trend bude pokračovat i v budoucích letech. Lidská společnost a technologie okolo nás se neustále vyvíjejí, je tedy otázkou času, kdy dosavadní peníze přestanou vyhovovat ekonomickým potřebám. Bádání nad budoucím osudem peněz je velmi zajímavou disciplínou jak pro renomované ekonomiky, tak i pro úplné laiky. Nakonec však až čas ukáže, jestli naše odhady byly správné

Odhad budoucího vývoje peněz je zaměřen na území České republiky. V této kapitole jsou popsána témata, které z osobního hlediska považuji za aktuální. K odhadu budoucího vývoje budou mimo jiné aplikovány výsledky dotazníkového šetření.

4.1 Euro versus česká koruna

Z dvaceti sedmi členských států v Evropské Unii, používá Euro jako své zákonné platidlo devatenáct z nich. Česká republika však mezi těmito devatenácti státy nefiguruje. Svým vstupem do toho nadnárodního uskupení v roce 2004 se náš stát zavázal, že ho jako svoji měnu zavede. Otázkou by tak nemělo být, jestli u nás Euro začneme používat, ale kdy tento okamžik nastane.

4.1.2 Podmínky pro přijetí eura

Aby státy byly uznány, jako schopné pro vstup do eurozóny musejí být schopni naplnit jisté podmínky. Ty jsou známy jako takzvaná konvergenční kritéria, jež jsou uvedeny v Maastrichtské smlouvě. Členské státy, které chtějí zavést euro, musejí splňovat tato čtyři kritéria.

- Kritérium cenové stability

Pro splnění této podmínka je nutné, aby míra inflace daného státu nepřekračovala o více než 1,5 % míru inflace nejvýše tří členských států, které v oblasti měnové stability dosáhly nejlepších výsledků.

- Kritérium veřejných financí

Ke splnění tohoto bodu je potřeba, aby deficit veřejných rozpočtů kandidátské země byl maximálně o 3 % vyšší, než její hrubý domácí produkt. Dále celkový státní veřejný dluh nesmí překročit hodnotu 60 % z hrubého domácího produktu.

- Kritérium úrokových sazeb

Toto kritérium znamená, že průměrná dlouhodobá nominální úroková sazba nepřekročila o více než 2 % úrokovou sazbu tří členských států, které dosáhly v oblasti cenové stability nejlepších výsledků.

- Kritérium účasti v mechanismu směnných kursů

Národní měna daného státu byla alespoň dva roky uvnitř kurzového mechanismu ERM II. Tento mechanismus stanoví dohodnutý směnný kurz měn členských států mimo eurozónu vůči euru, přičemž tento kurz může kolísat pouze v rozmezí 15 % pod nebo nad tímto dohodnutým centrálním směnným kurzem. (ECB, 2022)

Je Česká republika momentálně schopná naplnit tyto čtyři konvergenční kritéria? Odpověď zní ne. Vzhledem k tomu, že Česká republika má momentálně jednu z nejvyšších inflací v Evropské unii, kritérium cenové stabilita nesplňuje ani zdaleka. Nevyhovující je i kritérium veřejných financí, kdy deficit veřejných rozpočtů překračuje hodnotu 3 % z HDP. Co se týče kritéria účasti v mechanismu směnných kurzů, tak ani ten náš stát nesplňuje, jelikož se daného mechanizmu neúčastní. Jedinou z hodnot, které Česká republika dlouhodobě naplňuje, je kritérium úrokových sazeb. Podle těchto skutečností si lze udělat úsudek, jak blízko, či naopak daleko má Česká republika k zavedení eura.

4.1.3 Pozitiva a negativa zavedení eura

Přijetí eura by pro Českou republiku znamenalo řadu změn. Zásadní otázkou však je, jestli by s sebou tato měnová reforma přinesla více výhod či nevýhod. Co se týče výhod, tak z dotazníkového šetření vyplývá, že nejčastěji by lidé chtěli euro kvůli jednoduššímu cestování. Aktuálně jsou čeští občané nuceni si měnit peníze vždy, když vycestují za hranice našeho státu. Se zavedením eura by tato nutnost zmizela. Z přiloženého obrázku číslo dvanáct lze vidět, že v případě vstupu do eurozóny, bychom mohli dojet například až do Portugalska a za celou cestu bychom nebyli nuceni

si své peníze přeměnit na jinou měnu. Díky tomu bychom nemuseli vyhledávat směnárnu, čímž bychom ušetřili čas i peníze za poplatky při výměně peněz.

Obrázek číslo 14: mapa Evropské Unie

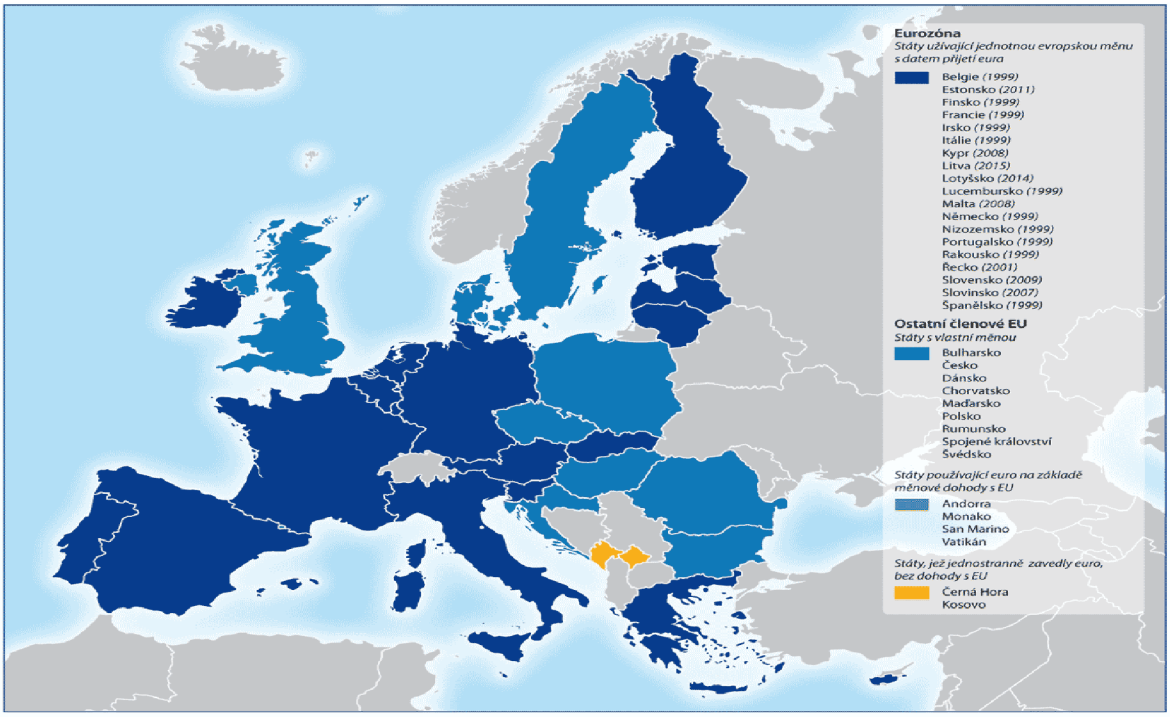

Zdroj: *Projekt Evropa. Historie zavádění jednotné měny v EU. Projekt Evropa[vid. 2022-04-04]* Dostupné z: http://www.projektevropa.cz/fakta-o-eu/cr-a-eurozona/

Zavedení eura by se taktéž mohlo stát výhodou pro české podniky, které často obchodují se zahraničím. Ti musí reagovat na neustále změny kurzu české koruny vůči euru. Stejně tak za směňování těchto dvou měn, musejí podniky vynaložit své nemalé úspory. Díky menším transakčním nákladům by jednotná měna do České republiky mohla přivést vlnu nových obchodních partnerů. (Dědek, 2013) Podle mého názoru, by euro mohlo prospět jak našemu exportu tak importu.

Z provedeného dotazníkového šetření je patrné, že v případě přijetí eura se lidé obávají zdražování. Při zavedení jednotné měny riziko zdražování nelze vyloučit. To je způsobeno tím, že poskytovatelé služeb mohou vycítit šanci a při přepočítávání cen z jedné měny na druhou mohou ceny svých služeb nadhodnotit. Zde je možné se inspirovat Slovenskem, které vydalo takzvaný etický kodex, který měl za cíl chránit spotřebitele právě před tímto nekalým chováním a záměrným zdražováním ze strany

poskytovatelů služeb. Celkově kodex přijalo přes dvacet tisíc soukromých subjektů. Společně s kodexem byla u našich sousedů zavedena povinnost zobrazovat ceny v obou měnách, jednak s cílem rychleji si zvyknout na novou cenovou hladinu, ale také za účelem zabránění umělého zvyšování cen zboží. (Komise evropských společenství, 2009) Celkově však lze konstatovat, že po zavedení eura u našich sousedů, nedošlo k významnému zdražování a naopak došlo ke zvýšení jejich životní úrovně. Jestliže by se Česká republika inspirovala slovenskou cestou a na přijetí eura se dobře připravila, myslím si, že by zásadní zdražení cen nepřišlo.

Za největší hrozbu přijetí eura osobně považuji ztrátu vlastní měnové politiky. V současné době, kdy inflace atakuje vysoké hodnoty, má Česká národní banka možnost na tuto situaci reagovat. Při vstupu do eurozóny by však hlavní slovo převzala Evropská centrální banka, která spravuje eurozónu jako celek, nikoliv po jednotlivých státech. Tudíž si myslím, že ztráta vlastní měnové politiky by mohla znamenat v jistých momentech problémy.

4.1.4 Odhad zavedení eura v České republice

Jak již bylo řečeno v předešlých kapitolách Česká republika se vstupem do Evropské unie zavázala, že euro za svoji měnu příjme. Otázkou však je, kdy se k tomuto kroku odhodlá. Momentálně však nepovažuji přijetí eura za aktuální téma a to hned z několika důvodů. Česká republika momentálně splňuje pouze jediné ze čtyř konvergenčních kritérií a nedá se předpokládat, že by se v nejbližší době něco změnilo. Dalším důvodem je, že vypuknutí epidemie Covidu 19 podle mého oddálila přijetí eura o několik let. Kvůli pandemii došlo k výraznému zadlužení a k rostoucí inflaci a bude nějaký čas trvat, než se česká ekonomika z této situace vzpamatuje. Dalším faktem, který také jednoznačně vyplývá z dotazníkového šetření je, že Češi si euro zkrátka nepřejí a nemyslím si, že se to v příštích letech zlepší.

Ze všech těchto poznatků lze předpokládat, že česká koruna zůstane naší měnou ještě po několik let. Česká republika momentálně není na přijetí eura připravená a domnívám se, že se jím zde nebude platit ještě v horizontu deseti let. Na druhou stranu si myslím, že přijetí eura v pravý moment, by české ekonomice mohlo prospět v rozkvětu, jelikož v něm vidím hned několik výhod. Naopak, kdybychom ho zavedli v nepravou chvíli jako je například tato, mohlo by to mít fatální důsledky, jako tomu

bylo v Řecku. To v době vstupu do eurozóny nenaplňovalo ani jedno z konvergenčních kritérií.

4.2 Trend v podobě bezhotovostních plateb

Technologický progres ve světě je v posledních letech značný. Jeho účelem je, aby se různé lidské činnosti staly jednoduššími. Tento pokrok se samozřejmě nevyhnul ani finančnímu sektoru. Pro společnost je při placení jednoznačně pohodlnější a rychlejší použít bezhotovostní způsob platby. Není tedy divu, že jejich obliba v posledních letech značně vzrostla. Jejich velký trend lze mimo jiné doložit i ze získaných dat z dotazníkového šetření, kde 83 procent respondentů uvedlo, že upřednostňuje bezhotovostní platbu. Velkou zásluhu na tomto trendu má také pandemie Covid 19, kdy obchody po zákaznících chtěli převážně tento typ platby a lidé si na něj rychle zvykli. Tento fakt dokládá statistika počtu plateb kartou za rok 2020, kdy se „*počty plateb s kartami vydanými rezidentskými poskytovateli platebních služeb meziročně opět znatelně vzrostly a dostaly se na 1,5 miliardy. V porovnání s 1,3 miliardami za rok 2019 tak nárůst představoval 189 milionů transakcí. Z celkového počtu transakcí platebními kartami bylo 92% provedeno kartami debetními*“. (ČNB, 2022) Oproti tomu za stejný rok výrazně klesl objem hotovostních výběrů z bankomatu. Ten v roce 2020 klesl o téměř 70 miliard na hodnotu 387 miliard korun. (ČNB, 2022) Bezhotovostní peníze tak každým rokem zvyšují svůj podíl na trhu. Nabízí se tedy otázka, jestli fyzická platidla, nebudou z trhu vytlačena úplně.

Některé státy mají již nyní nakročeno k tomu, aby se staly prvními zeměmi bez hotovosti. Jak je zmíněno v historickém vývoji, první zemí, která v Evropě začala používat bankovky, bylo Švédsko. Je úsměvné, že jsou to právě seveřané, kteří mají k jejich zrušení nejblíže. Ti již několik let kralují bezhotovostnímu placení. To dokazují dostupná data, která ukazují, že v roce 2020 bylo zastoupení mincí a bankovek z celkového hrubého domácího produktu pouze 1,3 procent. Například v zemích eurozóny to bylo až 12,9 procent. (BIS, 2022)

4.2.1 Výhody a nevýhody bezhotovostních peněz

Největší výhodou bezhotovostní platby je jejich jednoduchost a rychlost. Navíc způsobů jak tento typ placení realizovat je hned několik. Nejčastěji používaná je debetní karta. Další možnostmi jsou například platba telefonem, chytrými hodinkami nebo kreditní kartou. Další výhodu spatřuji v přehlednosti. Díky internetovému bankovnictví je možné vidět provedené bezhotovostní platby a člověk je tak schopen si udělat přehled o tom, za co nejvíce za dané období utratil. Naopak u fyzických peněz je tento způsob kontroly o dost obtížnější. Avšak i přes všechny výhody přechod na čistě bezhotovostní platbu přinese s sebou spoustu rizik.

Řada ekonomů se shoduje, že při přechodu na bezhotovostní placení by stát získal takřka neomezený dohled nad našimi financemi, čímž by došlo k narušení svobody jednotlivců. Na druhou stranu by tento fakt znamenal výrazný posun v boji proti šedé ekonomice. Další velkou nevýhodu spatřuji ve výpadcích systému. Je zcela běžné, že v online prostředí dochází k výpadkům a ne jinak tomu je i u bankovnictví. Jestliže nám při placení terminál nepřijme platbu kartou, je tu stále možnost zaplatit v hotovosti. Tato eventualita by tak byla zrušena.

4.2.2 Odhad zrušení hotovostních peněz

Bezhotovostní ekonomika je nezastavitelným celosvětovým trendem. Počet bezhotovostních plateb se každým rokem zvyšuje. Přesto má hotovost v ekonomice stále své nezastupitelné místo. Nehrozí jí žádné výpadky, ani hackerské útoky. Samotná česká národní banka na svém webu prohlašuje, že „*nadále platí, že bankovky a mince jen tak z našeho života nezmizí a budou tady s námi ještě dlouho*.“ (Ducháček, 2020)

Lze tedy předpokládat, že podíl hotovostních peněz na trhu bude čím dál tím menší a jednoho dne zřejmě skutečně zanikne. V některých státech jako je Švédsko, nebo Velká Británie to může trvat pouze několik málo let. Avšak v České republice to v blízké době za reálné nepovažuji. Lidé si definitivní zrušení fyzických peněz nepřejí, což mimo jiné vyplývá i z provedeného dotazníkového šetření. Kromě toho se řada ekonomů shoduje, že její zrušení by momentálně byla spíše cesta do pekel a sama Česká národní banka prohlašuje, že o zrušení hotovosti momentálně neuvažuje. Hotovost tak v našich peněženkách budeme nosit ještě dlouhou dobu.

4.3 Trend v podobě kryptoměn

„ Kryptoměny jsou elektronicky tvořené digitální měny. Elektronické peníze a platební systémy. Jedná se o novodobé platidlo, které vzniklo za účelem zvýšení transparentnosti finančního systému a zlepšení bezpečnosti a rychlosti převodů hodnoty. Tyto peníze mají reálnou hodnotu danou nabídkou a poptávkou jejich uživatelů, kterých už dávno není málo. Některé z průzkumů z roku 2021 ukazují, že uživatelů kryptoměn je po světě přes 100 milionů“. (Finex, 2022)

V očích mnoha lidí jsou považovány za peníze budoucnosti. Jiní v nich vidí cestu, jak investovat své úspory. Pro mnoho osob jsou pro změnu nedůvěryhodnými platidly. Celkově bych je označil za lehce kontroverzní druh platidla. Jako vůbec první kryptoměna na světě vznikl v roce 2009 Bitcoin. Ten vytvořil anonymní vývojář, jehož totožnost je do dnešního dne neznámá. První provedená transakce nastala již v roce 2010, když jistý Laszlo Hanyecz obdržel dvě pizzy výměnou za deset tisíc Bitcoinů. (Laszlo, 2010) Postupem času začaly vznikat další typy kryptoměn. Hlavně poslední roky je jejich nárůst výrazný a aktuálně jich na trhu figuruje přes šestnáct tisíc. (BidAskBid, 2022) Počet vlastníků těchto digitálních peněz ve světě, ale i u nás masivně přibývá. Stejně tak narůstá i počet obchodů, které akceptují platbu, nejčastěji se jedná o Bitcoiny.

4.3.1 Výhody a nevýhody kryptoměn

Velkou výhodou kryptoměn je, že se jedná o decentralizovanou měnu. To znamená, že oproti běžným měnám nejsou řízeny státem, ale počítačovým algoritmem. Žádná banka na světě tak nemůže tuto měnu řídit a regulovat podle svých potřeb. Dalším významným pozitivem je, že kryptoměny nepodléhají inflaci, ba naopak mají charakter deflace. Je to způsobeno tím, že jejich celkový počet je omezený, což umocňuje jejich vzácnost oproti běžným bankovkám, které se mohou kdykoliv vytisknout. Další bonus je, že se jedná podobně jako v případě eura o jednotnou měnu, akorát s tím rozdílem, že je jednotná po celém světě. Neexistují tudíž žádné poplatky ani v případě, že se bude jednat o mezikontinentální platbu.

Za hlavní nevýhodu kryptoměn jednoznačně považuji jejich vysokou míru volatility. Oproti běžným platidlům, kde je jejich nominální cena stálá, hodnota

kryptoměn neustále kolísá. To že jejich výkyvy jsou někdy opravdu vysoké, dokazuje i nedávná událost, kdy jediný tweet Elona Muska znamenal propad Bitcoinu o tisíce dolarů. Cena těchto virtuálních měn je tak velmi závislá na tom, jaké známé organizace je začínají přijímat a naopak, které od nich opouštějí. Tato skutečnost umocňuje oprávněnou nedůvěru lidí k těmto platidlům, jelikož nikdo nemůže dopředu vědět, jak se bude jejich hodnota v budoucnu vyvíjet. Další velké riziko vidím ve skutečnosti, že se jedná o virtuální měnu. Spoustu těchto platidel je ukládáno v takzvaných online peněženkách, kde hrozí nebezpečí krádeže. I přes značné zabezpečení počet odcizení kryptoměn roste. To vůbec největší nastalo poměrně nedávno a neznámý hacker si stáhl aktiva v hodnotě 600 milionů dolarů (13 miliard korun). (Irozhlas, 2021)

4.3.2 Odhad budoucího vývoje kryptoměn

Od vzniku Bitcoinu, jakožto první kryptoměny, uplynulo teprve třináct let. Za tuto krátkou dobu jich vzniklo přes šest tisíc druhů, jejichž vlastníky jsou sta miliony lidí po celém světě. Přesto je však v mých očích jejich vývoj teprve na počátku a až čas ukáže, jak velkou roli budou hrát v ekonomickém světě. Osobně je zatím považuji za platidla, která mají hlavně investiční charakter, nikoliv platební. Kvůli její vysoké míře volatility, jež byla za poslední měsíce vysoká, pokládám vkládání peněz do tohoto platebního instrumentu za velmi rizikové, avšak při správném načasování přínosné. Jsem přesvědčen, že v budoucnu jejich vliv a počet vlastníků značně naroste, stejně tak počet obchodů, které budou platby v kryptoměnách přijímat. To lze predikovat i na základě dotazníkového šetření, kde hned 25 procent respondentů uvedlo, že o jejich nákupu uvažuje. Avšak myslím si, že i v budoucnu se budou využívat hlavně jako prostředek k zhodnocení úspor a naopak nepovažuji za reálné, že by na finančním trhu mohly konkurovat penězům, které spravují centrální banky.

Závěr

Cílem mé bakalářské práce bylo popsat historický vývoj peněz a na jeho základě odhadnout, jak se tento všeobecný ekvivalent bude dále vyvíjet v budoucnu se zaměřením na naše území. Na samotném začátku jsem objasnil pojmy, které jsem pro zdárné pochopení práce považoval za důležité. Poté započala tisíce let dlouhá historická cesta, na jejímž samotném počátku byla dělba práce, která nakonec stála u samotného zrodu obchodování. Jako její důsledek vznikl barterový obchod, který je považován za první způsob obchodování vůbec. Postupem času lidstvo pochopilo, že praktičtější bude obchodovat pomocí všeobecného ekvivalentu, který už lze považovat za první druh peněz. Jako nejvhodnější zbožové peníze se ukázaly drahé kovy, jelikož měly obrovský potenciál, že je obchodní protějšek neodmítne. Od drahých kovů už otázka vzniku prvních mincí visela ve vzduchu. Ty začaly postupně vznikat na více místech světa. Na tuto část práce je nahlíženo z více globálních hledisek, jelikož první české mince vznikly oproti ostatním mocnostem se značným zpožděním a to až v polovině desátého století. Denár se stal mincí, která stála u zrodu českého mincovnictví. Ten po čase vystřídaly jednoduché mince, jež později dostaly název brakteáty. Následovalo objevení bohatých ložisek stříbra a s ním příchod naši nejslavnější mince pražského groše. Přizpůsobení se novým ekonomickým požadavkům na trhu mělo za následek vznik tolaru, který u nás vydržel až do konce devatenáctého století. Mincovní reforma Františka Josefa I. dala vzniknout korunové měně, jejíž název si následně převzala československá vláda. Existence korunové měny u nás visela na vlásku po zavedení Protektorátu Čechy a Morava. Po skončení válečného konfliktu následovalo několik měnových reforem, poslední z nich v roce 1993, jejímž důsledkem byl vznik samostatné české měny, která tu s námi přetrvává do dnes.

Ve druhé části byly popsány principy, na kterých funguje momentální česká korunová měna. Zde jsem se zaměřil na ochranné prvky, jimiž jsou dnešní bankovky chráněny. Dále je popsáno, který orgán aktuálně vykonává monetární politiku a je rozebrána otázka, která se týká krytí peněz.

Ve třetí části je provedena kvantitativní analýza v podobě dotazníkového šetření, kde se mi podařilo získat cenná data od sta respondentů. Všechny získané odpovědi jsou poté graficky znázorněny a výsledky slovně rozebrány. Dotazníkové šetření mělo za cíl

získat postoje respondentů k aktuálním ekonomickým trendům, o nichž je pojednáváno v další části.

V poslední čtvrté části jsou nejprve popsány aktuální ekonomické otázky, týkající se přijetí eura, zrušení hotovosti a čím dál tím většího rostoucího vlivu kryptoměn. Následně jsou nastíněny pozitiva a negativa, jež by sebou tyto možné změny přinesly. Na základě všech získaných faktů byl proveden odhad budoucnosti, která se týká těchto tří otázek.

Bylo pozoruhodné zmapovat vývoj lidské společnosti a společně s ní čím dál tím více zdokonalující se peněžní systémy. Zajímavé bylo spatřovat v historické části paralely s dnešní dobou. Mincovní reformy byly ve většině případů provedeny kvůli zhoršení ekonomické situace státu, za který zpravidla mohl válečný konflikt. V dnešní době, kdy inflace dosahuje nejvyšších hodnot za posledních dvacet čtyři let, se svět opět potýká s válečnou krizí. Momentálně mincovní reforma nehrozí, avšak opět se potýkáme se značným ekonomickým úpadkem. Další podobnost lze spatřovat ve snaze jednotné měny, o kterou usiloval na habsburském území Ferdinand I. a po něm úspěšněji Marie Terezie, která zavedla konvenční měnu. Z historického vývoje je patrné, že s technologickým vývojem lidstva přicházejí změny v peněžním systému. Je tedy pouze otázkou času, za jak dlouhou dobu přestane aktuální systém stačit novým ekonomickým a technologickým požadavkům.

Moji snahou bylo na základě této práce poskytnout informace o historickém vývoji platidel na našem území. Popsal jsem milníky, které z osobního hlediska považuji za nejdůležitější, jelikož jejich celková četnost by byla nad rámec samostatné bakalářské práce. Dalším mým záměrem bylo upozornit na možný budoucí ekonomický vývoj a odhadnout, jak se české peněžnictví bude v budoucích letech vyvíjet.

Seznam zdrojů

Knižní zdroje

ČERNOHORSKÝ, J. & TEPLÝ, P. (2011). *Základy financí*. Praha: Grada.

HÁSKOVÁ, J. (1996). *Peníze v českých zemích do roku 1919*. Pacov: Nuga.

PETRÁŇ, Z. (1996). Encyklopedie české numismatiky. Praha: Libri.

REVENDA, Z. (2012). *Peněžní ekonomie a bankovnictví*. 5., aktualiz. vyd. Praha: Management Press.

SPÁČIL, B. (1974). *Česká měna: od dávné minulosti k dnešku.* Praha: Orbis.

VANDAS, J. (1994). *Mince a platidla*. Praha: Magnet-Press.

VOREL, P. (2004). *Od pražského groše ke koruně české: průvodce dějinami peněz v českých zemích*. 2., rozš. Praha: Havran.

Internetové zdroje

BidAskBit (2022). V roce 2021 vzrostl počet kryptoměn o 100%. *Fxstreet*. [cit. 2022-04-06]. Dostupné z: https://www.fxstreet.cz/zpravodajstvi-124106.html

BIS (2022). Table CT2. *BIS Statistics Explorer.* [cit. 2022-04-04]. Dostupné z: https://stats.bis.org/statx/srs/table/CT2?c=&p=2020&m=3

Česká mincovna (2022). Historie českých mincí. *Blog mincovny.* [cit. 2022-02-13]. Dostupné z: http://blogmincovny.cz/historie-ceskych-minci-platidel/

ČNB (2022). Komentář ke statistice platebního styku. *ČNB*. [cit. 2022-04-05]. Dostupné z: https://www.cnb.cz/cs/statistika/menova_bankovni_stat/harm_stat_data/komentar-ke-statistice-platebniho-styku/index.html

ČNB (2022). Měnová odluka. *Historie ČNB.* [cit. 2022-03-25]. Dostupné z: https://www.historie.cnb.cz/cs/emisni_cinnost/menova_odluka/index.html

ČNB (2022). Měnová odluka ČR a SR. *Historie ČNB.* [cit. 2022-03-28]. Dostupné z: https://www.historie.cnb.cz/cs/menova_politika/6_menova_politika_na_ceste_ke_standardu_vyspelych_zemi/3_menova_odluka_cr_a_sr/

ČNB (2022). Měnová politika v období okupace. *Historie ČNB.* [cit.2022-03-25]. Dostupné z: https://www.historie.cnb.cz/cs/menova_politika/3_menova_politika_v_obdobi_okupace/

ČNB (2022). Rakousko-uherská korunová měna. *Historie ČNB*. [cit.2022-03-20]. Dostupné z: https://www.historie.cnb.cz/cs/emisni_cinnost/rakousko_uherska_korunova_mena/

DĚDEK, O. (2013, prosinec, 1). Výhody pro spotřebitele. Zavedení eura. [cit.2022-04-03]. Dostupné z: https://www.zavedenieura.cz/cs/euro-a-ceska-republika/vyhody-a-rizika-eura/vyhody-pro-spotrebitele

DUCHÁČEK, J. (2020, březen, 8). Jak je to s hotovostí aneb Česko s bankovkami a mincemi. *ČNB*. [cit.2022-04-11]. Dostupné z: https://www.cnb.cz/cs/o_cnb/cnblog/Jak-je-to-s-hotovosti-aneb-Cesko-s-bankovkami-a-mincemi/

ECB (2022). Konvergenční kritéria. *Evropská Centrální Banka*. [cit.2022-04-02]. Dostupné z: https://www.ecb.europa.eu/ecb/orga/escb/html/convergence-criteria.cs.html

FINEX (2022). Kryptoměny. *Finex*. [cit.2022-04-06]. Dostupné z: https://finex.cz/rubrika/kryptomeny/

IROZHLAS, (2021. Srpen, 11). Jedna z největších krádeží v historii kryptoměn. *iRozhlas*. [cit.2022-04-06]. Dostupné z: https://www.irozhlas.cz/veda-technologie/technologie/hacker-ukradl-kryptomeny-600-milionu_2108111434_piv

Komise evropských společenství (2009, duben, 20). Zavádění eura na Slovensku. *Sdělení komise Evropskému parlamentu, radě, Evropskému hospodářskému a sociálnímu výboru, výboru regionů a Evropské centrální bance*. [cit.2022-04-03]. Dostupné z: https://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=COM:2009:0178:FIN:CS:PDF

LASZLO, H. (2010) Pizza for bitcoins. *Bitcointalk*. [cit.2022-04-05]. Dostupné z: https://bitcointalk.org/index.php?topic=137.0

NOVOTNÝ, R. (2010, květen, 25). Když je moc peněz a málo zboží, tak se ukazuje, že peníze se jíst nedají. *Investujeme*. [cit.2022-03-18]. Dostupné z: https://www.investujeme.cz/clanky/antonin-zapotocky-nase-mena-je-pevna-a-menova-reforma-nebude/

NOVOTNÝ, R. (2016, březen, 2). Čím jsou dnes peníze kryty? *Měšec*. [cit.2022-03-21]. Dostupné z: https://www.mesec.cz/clanky/cim-jsou-dnes-penize-kryty-dluhem/

RICHTERA (2022). Numismatika-Oliver. [cit.2022-03-06]. *Tolarové období*. Dostupné z: https://www.richtera.cz/numismatics/

Seznam grafů

Graf číslo 1: Pohlaví respondentů……..35

Graf číslo 2: Věkové skupiny respondentů……....36

Graf číslo 3: Preferovanější způsob platby……....37

Graf číslo 4: Eventuální zrušení hotovosti……38

Graf číslo 5: Zrušení hotovosti……..39

Graf číslo 6: Zavedení eura v ČR……..40

Graf číslo 7: Důvody k přijetí/nepřijetí eura ……41

Graf číslo 8: Dopad eura na českou ekonomiku……..42

Graf číslo 9: Počet vlastníků kryptoměn mezi respondenty……....43

Graf číslo 10: Zájem o kryptoměny mezi respondenty……..44

Graf číslo 11: Budoucnost kryptoměn při obchodování……..45

Seznam obrázků

Obrázek číslo 1: Denár……14

Obrázek číslo 2: Brakteáty……...16

Obrázek číslo 3: Pražský groš……..18

Obrázek číslo 4: Tolar……..21

Obrázek číslo 5: Ochranné prvky na tisíci koruně……...29

Obrázek číslo 6: Vodoznak……29

Obrázek číslo 7: Okénkový proužek s mikrotextem……...29

Obrázek číslo 8: Barevná vlákna……30

Obrázek číslo 9: Soutisková značka……30

Obrázek číslo 10: Skrytý obrazec……30

Obrázek číslo 11: Proměnlivá barva……31

Obrázek číslo 12: Irdiscentní pruh……...31

Obrázek číslo 13: Mikrotext……32

Obrázek číslo 14: Mapa Evropské unie……...49

Seznam příloh

Příloha A : Dotazníkové šetření

Dotazníkové šetření

Vážení respondenti,

mé jméno je Tomáš Novotný a na Filozofické fakultě Univerzity Palackého v Olomouci studuji obor Ekonomicko-manažerská studia. Momentálně pracuji na své bakalářské práci, jejíž součástí je dotazníkové šetření.

Touto cestou Vás prosím o jeho vyplnění, které Vám zabere pouze pár minut.

Dotazník je zcela anonymní.

Za jeho vyplnění předem děkuji.

1. Jaké je Vaše pohlaví?*

Vyberte jednu odpověď

- Žena
- Muž

2. Kolik Vám je let?*

Vyberte jednu odpověď

- 18 a méně
- 19-26
- 27-45
- 46-60
- 61 a více

3. Jaký způsob platby preferujte více?*

Vyberte jednu odpověď

- Hotovostní platbu
- Bezhotovostní platbu

4. Je podle Vás reálné, že v budoucnu dojde ke zrušení hotovosti a možná bude pouze bezhotovostní platba?*

Vyberte jednu odpověď

- Ano
- Ne
- Nejsem si jistý/á

5. Souhlasili byste se zrušením hotovosti?*

Vyberte jednu odpověď

- Ano
- Ne

6. Měla by podle Vás Česká republika přijmout euro jako svoji měnu?*

Vyberte jednu odpověď

- Ano
- Ne

7. Z jakého důvodu, by ho podle Vás měla/neměla přijmout?

Nepovinná otázka

- Napište jedno nebo více slov...

8. Myslíte si, že by zavedení eura prospělo české ekonomice?*

Vyberte jednu odpověď

- Určitě ano
- Spíše ano
- Nejsem si jistý/á
- Spíše ne
- Určitě ne

9. Jste vlastníkem nějakého typu kryptoměny?*

Kryptoměna je typ virtuální měny, či elektronických peněz, jenž jsou vytvářeny elektronicky. Mezi nejznámější z nich patří Bitcoiny, Ethereum, Tether...

- Ano
- Ne

10. Jestliže vlastníkem nejste, zvažujete investování do kryptoměny?*

Vyberte jednu odpověď

- Ano
- Ne
- Jsem vlastníkem kryptoměny

11. Myslíte si, že v budoucnu poroste počet obchodů, jenž budou platbu v kryptoměnách přijímat?*

Vyberte jednu odpověď

- Určitě ne
- Spíše ne
- Nejsem si jistý/á
- Spíše ano
- Určitě ano